

821.16р.2

Г44

ВОЛОДИМИР ГЕТЬМАН

БІЛІ КРИЛА ВІТРИЛ

ВОЛОДИМИР ГЕТЬМАН

**БІЛІ
КРИЛА
ВІТРИЛ**

ЛІРИКА

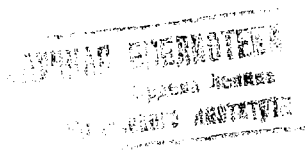
ВИДАВНИЦТВО «МАЯК»

ОДЕСА — 1969

ПЕРЕВІРЕНО 04 СІЧ 2019

У2
Г 44

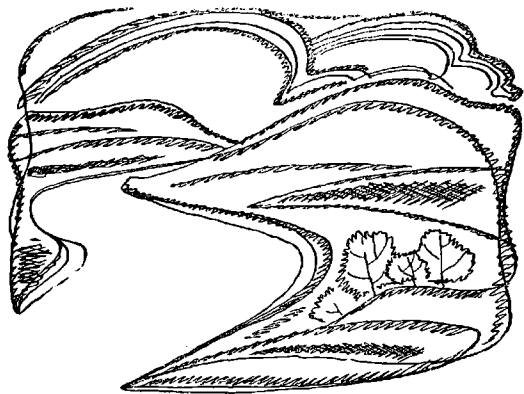
Тема рідної землі,
краса душі людини нового суспільства,
шляхи добра і роботи,
снага трепетного кохання —
мотиви книжки Володимира Гетьмана.
До збірки ввійшли нові поезії,
а також віршовані оповідання
«Людина космічного віку»
та «Романтик»
з попередньої збірки.

874911

7-4-3
34-БЗ-6-69

Одеська друкоофсетна фабрика

В долині

Голос 1941 року

Перший

*Вільному, вічному морю кайдани ніхто не скує,
Злого чужинця безодня поглине,
Сонце Вітчизни у наших серцях волелюбних встає,
Сонце свободи великої рине.*

*Битва труда гомонітиме лиш від зорі до зорі,
Молодість буде в труді пломеніти,
Будуть всміхатись навколо щасливі, ясні матері,
Буде розкрилена пісня бриніти.*

*З моря розкутого сонце свободи і злету встає,
Творить безсмертя трудяща Людина.
Вільному, вічному морю кайдани ніхто не скує!
Вічність боронить життя Батьківщина!*

ДАЙ МЕНІ ВЕСЛА...

Дай мені весла
з проміння,
із сяйва,
із гомону-цвіту,

Дай мені весла
із приязні,
усмішки,
дай із тепла.

Впливу я
на високу орбіту,
єднання орбіту,

Із Наддністрянщини
впливу в світ,
із Маяків — села.

Мимо Біляївки,
озера Білого,
Мимо дитинства свого
пропливу,

Світу єдиного,
розквіту милого,

Мимо усього,
що щастям
пізніш
назову.

Дай мені весла
до туги людської,
сміливості,
Жартів дитячих,
зітхань і чекань матерів.

Дай до краси,
не веслуй до красивості,
Не повертай до мілин,
до іржавих чужих якорів.

Весла натхнення,
великого роду рибальського
весла,

Шляхом розгіленим,
шляхом тугим,
щоб дзвенів...

Сонце спліта
над двома берегами
пахкі перевесла

І напинає вітрило
моїх
опромінених
днів.

ЖАДОБА

Ти відшуміла цвітом плинним,
Відгомонила ти дощами
І відясніла ти вогнями
За шляхом спраглим і полинним.
І знову твій терпкий неспокій
Бунтує кров. Я чую крила.
(О радосте моя, стосила!
Принадо — в радості високій!)
Я піднімуся в цвіт і в розквіт,
І пролечу я над світами,
Над незбагненними шляхами,
Й помчу — розкрито — у досвіт.
Ти подаруєш, подаруєш
Мене снігам, мене хуртечі,
Мене веселій колотнечі.
В мені ж ти вмреш, в мені — змуртуєш.
Жадобо пошуків! Як пахне
Твоя снага дощем і цвітом!
(Над білим світом, чорним світом,
Над тим, що — вріст, над тим, що чахне).
Тож від світанку й до світанку
Бунтуй, вируй, труси планету.
І хлібодару і поету
Даруй стосилля. До останку!

ПЕРЕДСВІТАНКОВЕ

Пожухле сонце хвиля топить.
М'яке перекотиполе
На виднокрузі іскри дробить.
І гасне. Гасне й небо кволе.

Так, захлинулося сіяння,
Й до цієї миті все вже звикло.
Не віднайду мостів єднання,
Земля окремо, небо зникло.

Але ж звідкіль цей гомін світла,
Звідкіль широке це звучання,
Ця владність Всесвіту розквітла,
Ця велич першого єднання?

НАПРОВЕСНІ

Оце вже прозелень на грядці...
І сонце плуга потягло,
Одягши промені у капці,
Всадило тепле чересло

У вогку землю... Щедрі соки
Поналивали явори.
І свіжі плеснули потоки
На омолоджені двори.

І лиш акації-зажури —
Чорніші ночі — за селом
Схилили голови... Баюри
Лякали ще закутим склом.

Ще під тинами сизь холодна
На очі світла не ішла,
Хоч — до тепла — земля голодна
Жаду всю сонцю віддала.

БІЛЯЇВКО...

...Родився...
На тому кутку,
Який звався Гончарова.

С. Олійник

Біляївко... Росли мої веселі роки
На тім кутку, що звався Кобзарі.
Я надвечір'я ждав, оті вишневі кроки,
Коли пливе пороша по Дністрі.

Біляївко... На вербних колодках — дівчата...
Вишневий вечір піснею пропах.
А ми й собі витьохкуєм, меткі хлоп'ята,—
Не завмирає Слово на устах.

Біляївко... Ширяє пісня берегами
(Журне мовчання з берегів сповза...)
І я — вишневий — бачу: десь аж за роками
В дівчат на віях все бринить сльоза.

Біляївко... Могого Слова вічні крила.
Моя вишнева мово,— ясен світ
Ти оновила і навіки полонила,
Не опаде твій ряснобуйний цвіт.

Позмітали шершаві сніги-вітровії,
У ярах безгомінних сріблиться льодок.
Вилітають у степ, ніби коні баскії,
Дітлахи...

У долині знайшли холодок,
Під яким спочивав самотинник-зайчисько.
І брандуші смакують земляни малі.
Степе мій, гомінкого дитинства колисько!
О, які ж то солодкі дарунки землі!

У ВІЙНУ

Шматочок поля преглевого,
Руді куці,
Вже не лишили нічого
Глухі дощі.

Холодні вишкіри-баюри,
Лежать стовпці.
Як в хижих пашах амбразури
Злягли бійці.

Вповзла підвода безголоса
У каламуть.
Вдова-тополя, чорна й боса,
Ще держить путь.

Не струхнявіє, не заплаче,
Хоча й сама,—
Гілками висхлими неначе
Весь світ трима.

А то упало б небо зовсім.
Дубів нема.
Берка чалапа степом осінь,
Рида-ридма.

З ДНІСТРА ТУМАНИ І ТУМАНИ...

**З Дністра тумани і тумани,
Хоч розбруньковані сади
Чекають розплесків світанних,
Сонцепромінної ходи.**

**Змілили звуки променисті,
Доріг — обірвана струна.
І ліхтарі, як сни, імлісті,
І глухомань, як шлях, мутна.**

**І каламуть. І хмаровиння
Над розбрунькованим садком.
І тільки хвиля, мов проміння,
Скипа під бистрим каюком...**

РАНОК

Пропіяли півні червоні,
Розпанахали імлу.
Миє ранок теплі долоні
На заросянім валу.

І ступа пшеницею
Легкою ходою,
Плеще над криницею,
Хлюпа над рікою.

Та й сіда на коника-скакуна,
Аж колінцями витина!

Жовтий коник скаче з круч...
Ой, не влуч його, не влуч...

Золоте сидельце,
Срібне стремено...
Загляда у кожне
Чепурне вікно.

ГРОЗА НАД ДНІСТРОМ

Пожушлих променів трава,
А хмари — очерет,
Аж тріскотять. І колива,
Гойда рудий намет.

Крізь небо раптом — як весна —
Високих днів осонь:
Садів розгіленість рясна
І пролісків огонь.

Лягає трав пожушлий сніп,
Молотить чорний блиск...
Сім жовтих кіп, сім жовтих кіп
Над прірвою колиск.

Ой лю-лі, лю-лі! Аж до дна...
І прірву колива,
Де круча стогне вітряна,
Де променів трава.

А плин широкий... Над Дністром
Гойда рудий намет
І плеска, бахає цебром
Вогненным — в очерет...

ПОВЕРНЕННЯ ДЯДЬКА ПЕТРА

А дядько Петро піднімається стежкою вгору,
Стежкою вгору.
Дністер за плечима струмує із синього бору,
Із синього бору.
Далекими хвилями пахне-мигтить блискавиця,
Мигтить блискавиця.
В причаєній тиші над дядьком мов скрикнула птиця,
Мов скрикнула птиця.
І крильми вона прошуміла, упала під ноги,
Упала під ноги.
І спрагло ковтала червона повітря тривоги,
Повітря тривоги.
Злетіла і зникла, як та блискавиця,
Як та блискавиця.
Ой дядечку Петре, не сниться тобі це,
Не сниться... Не сниться...
І хвилями спраглими хлюпає, дихає обрїй,
Дихає обрїй.
Ти руки розкинув, як весла широкі і добрі,
Широкі і добрі.
Гребеш, піднімаєшся, дядечку, стежкою вгору,
Стежкою вгору.
Дністер за плечима струмує із синього бору,
Із вічного бору.

НА БАЗАРІ

Ще тільки полудень... Пилюка
По вінця повнить тротуар.
Сухе світило гірш за крука
Терзає репнутий базар.

Тече, мов кваша, гелготання
І кудкудахкання — впріва.
І скумбрія гірким мовчанням
Повітря зчавлене спива.

І лиш огненні помідори
В руках розм'яклих молодиць,
Як з тих галактик метеори,
Де крешуть змії блискавиць...

НА СТАНЦІЮ ДНІСТЕР

На станцію Дністер причахкав поїзд знову...
Блищать вишневі очі саду. І хати
З лелеками пливуть у далеч малинову
Хрещаті, чепурні... Хмарки ж, як ті мости.

Хай колія вузька, а любо пасажиру,—
Ошатні молодичі і хлопці-вусачі,—
З широкої дороги вернувся він допіру,
Тримаючи торбинку з гостинцем на плечі.

Така була поїздка на Вигоду далеку...
Ледь паровоз дочахкав... Пахкий везли вантаж...
З Біляївки на Вигоду у моторошну спеку,
У степовий до згіркlostі сухий, прудкий міраж.

Хоч повертались втомлені—«Ой, хмелю» аж дзвеніло.
Не поїзд — а капела розквітла від краси.
І вже невпинно, прудкокрило, дужокрило
На станцію Дністер влетіли голоси.

Така була дорога. Верстов на сорок, може,
А висіяно радощі, загублено жалі!
Дорога-степовичка, як і тоді, тривоже,
Згадав її допіру аж на краю землі...

ГОРІШИНА

Постукай, горішино, зрання
У щирю надію мою...
Із Слова, із дум, із бажання
Ночами край хати стою.

Зеленого нурту стосилля,
По вінця клеочуть гілки.
Яке ще пахке божевілья
Судилось усім на віки!

Вистрілює цвітом і громом,
Колише краплини, як сніг.
І птаха над садом свідомо
Тріпоче з далеких доріг.

Погляньте, горішина зрання
Вмиває зелене чоло,
І бризками йде у світання,
У душу, як сонце в село.

ЧЕРВЕНЬ

О місяцю червню!

Резкішний ти, місяцю, жаром цвітіння.

Сурмить твоя буйність, гіллястий несе небовид.

Любисток і любжа, любидра й любижник,

Люботи неспокій хлюпнули в тугі вечори.

Мій трепетний червню!

Лука наддністрянська влилася у всесвіт —

Таке ж то могуття цвітіння,

Що й море не може в знемозі

Шторми буйногриві здійснять.

Червоний мій червню!

Несу я твоє розмаїття і полиски цвіту,

Тобою народжений, слухаю вічність твою.

Сурмлять і любисток, і любжа, любидра

й любижник.

О любосний червню, о місяцю мій!

БЛАГАННЯ

Червень — місяць тиші,
Дайте птицям тишу.
Просять тиші вірші.
Тишу найніжнішу.

Пламенять дороги
І згучить світання,
І у снах тривоги —
Трепетне мовчання.

Стишує планета
Рух рвучкий. Не дише.
Птицям і поетам
Так потрібна тиша:

Щоб шуміли крила,
Щоб повстало Слово,
Іскрометна біла
Радість пурпурово.

І бринить мовчання —
Хвиля найніжніша.
Як сяєте благання,—
Так потрібна тиша!

В ДОЛИНІ

Тиша цвіту лягла на дністрянську долину,
І вітри, що сп'яніли від саду медв'яного,
Міцно сплять. Лиш крізь трепет і дзвінь тополину,
Буревій той розгілля весняного,
Ринуть стиглі краплини вогню нездоланного,

А за сонцем сколошкані трави квітчасті,
Пломенисті і дужі, вставали щомиті;
Клекотанням зеленим, безмовним — крізь обрій —
стрільчасті

Озивались, по вінця кипінням сповиті.

Поміж маками,— зблислі окрилля кармінні,—
Лопотіла ріка і торкала дорогу;
Наче вибухи сяйва, хмарки лебедині
Крем'яніли, струміли в листату знемогу.

О прозорість, і ярість, і тиша в долині!

**Пороша сіється зірчаста,
Світанок тьохкає, бринить.
І хмарка світлопопеляста
Над хвилями легкими снить.**

**Розмружив обрїй синї луки
Аж до незвіданих доріг.
І сонце пломенисті руки
Землі поклато на поріг.**

СЕРПНЕВОЇ ДНИНИ

На листячках шорстка палала спрага,
Й пашіло листя сивоусте.
Зміліле озерце — пуста баклага —
Спеклось. Пашіло сонце тлусте.

І каламуть колюча — гедзі
Худобі дихать не давали.
Лиш сніжні гуси в сонній черзі
Жарінь всю лапками топтали,—

Все край води, її — ні грама,
Ані опуклої краплини.
...І степ, немов пожухла яма,
У безнадії холодни...

ЛЕЛЬКА

Вийшла, задивилася посивіла ненька,
На подвір'ї — тиша, сон — за ворітьми.
Так чого ж над хатою в'ється лелька,
Так чого ж над стежкою б'є крильми?

Чи гніздо моститиме, так шукає місця,
Чи принесла лелька пошту з далини?
Аж до рук торкається, щоб повідать вісті,
Що летять роками вже, не дійдуть з війни.

Над чоластим дубом пір'ячко згубила,
Над любистком, рутою — друге у росу,
Над старою ненькою миттю склала крила
І вронила лелька сонячну сльозу.

ХЛІБ ПЕЧЕ ГОСПОДИНЯ...

**Хліб пече господиня...
Замісино тісто, у хаті натоплено,
Просторо. І прибрано. Як на свята.
Усміхом кожен куточок окроплено,
В усмішці аж молодіють літа.**

**Хліб пече господиня...
Покотом сплять забіяки, як воїни.
Щойно «чужинців» прогнали з села.
Шустрі, меткі через груддя, вибоїни
Мчали вони. І відвага фортеці взяла.**

**Хліб пече господиня...
Стомилась, присіла жарка на ослінчику.
Сплять її дітоньки, сплять малюки.
Кожному випече з них по гостинчику:
Бублики з маком,
та з вишнею ще — пиріжки.**

**Хліб пече господиня...
Із хати виходжу та йду за околицю,
Вранці на катер, до міста пора.
Йду й відчуваю — душа моя молиться,
Пахне все хлібом і цвітом добра.**

І ХТО ЗБАГНЕ...

**Я жду, я кличу, я благаю...
Бурштин осиплеться із хмар,
І ляже сяйво небокраю,
Перехлюпнеться аж на яр.**

**І зайчик дивним піруетом
Краплини сонця розмота,
І шлях дихне пташиним летом
Крізь села, виселки, міста.**

**У небо вдарять попелясті,
Налиті морем береги.
І попливуть яри гіллясті
І розпрозорені луги.**

**І хто збагне цю мить походу,
І хто збагне цю мить єднань —
Землі святу закличу вроду,
Небес розкутих жар повстань,**

**І колір, звук, і струм стосилля,
І розколисані світи,
Бенкет цей, гульбище, весілля
Складних розкрилень простоти?!**

О Н О В Л Е Н Н Я

Не знав я снів, не мав спокою,
А розпач бив у сивий сад
Моїх страждань. І надо мною
Гримів громів прудкий парад.

І град, як сріберні маслини,
Гатив, лупив щербатий брук.
І дві оранжеві хмарини
На космодром упали рук.

І я відчув дихання світу
І незбагненну таїну,
Як сонце мчало на орбіту,
Мов Перемога — крізь війну.

І вже струміли сяйвом хмари,
І наливався цвітом сад.
Хоч я вдихав, як присуд кари,
Громів гірких огненний град.

БЕНКЕТУЄ ВЕРЕСЕНЬ...

**Сад у жовтім чересі,
Все ж від плоду — гне.
Бенкетує вересень,
Аж колінця тне.**

**Як струсне горіхами,
Грушею трясне
Над пласкими стріхами
І — в квітник пірне.**

**Ледве чути — гупає.
Ледве чути — б'є.
Напідпитку тюпає,
Край воріт стає.**

**І держкий — над стежкою
Розплескав вино —
Лопотить мережкою —
Диха у вікно.**

У СТИШЕНИХ ДНІВ ЛИСТОПАД...

**Влилась калинова тривога
У стишених днів листопад;
Кружля біля мого порога
У стишених днів — листопад.**

**А що як хистка веремія
Спливе і стемніє навік,
Неначе на зустріч надія —
Спливе і стемніє навік?**

**Гайда, запливемо в тривогу,
У стишених днів листопад,
У ту калинову знемогу —
У стишених днів листопад.**

**Бо тільки майне веремія —
Ми станем шукати її,
Хоч вже й веремія сивіє —
Ми станем шукати її.**

**Влітай, калинова тривога,
У стишених днів листопад.
Ми разом ступнем — за порогом
У стишених днів — листопад...**

Сидить Михайлович, сидить біля вікна,
Знов перечитує Толстого Лева.
В саду — крапчаста цвіль лимонисто-мутна
Обльопала притишені дерева.

Село мовчить, вгортається в зимові сні.
Прощальний промінь звис на підвіконні.
Немов питає: «А з якої сторони
Жарких влетять хурделиць білі коні!»

Шелеснули зненацька мудрі сторінки,
Михайлович утер сльозу пречисту.
А за вікном мигтять на конях вже роки,
Що відійшли давно у далеч млисту.

«Ясновельможний друже! Як це ви змогли
Із недолугих слів зліпить перлини?
У борозенки душ людських навік лягли
Ті, графським потом скроплені зернини».

Чорніє сад навкруг. Притишений, як сон.
Не спить мій дядько. Світлий від читання.
...Відтупотіли коні. Сотню лиш попон
Вони лишили. Білих. Як світання.

ЖИВУ Я В МІСТІ СОРОК РОКІВ

**Живу я в місті сорок років,
Чи городянин я? Ніколи.
Хоч і пізнав міський неспокій,
Широколетний, світлочолій.**

**Отак би пішки, пішанина,
Вернувся до тієї хати,
Де породила мати сина,
Звідкіль подавсь бурлакувати.**

**У центрі світу та хатина,
Від неї райдужні дороги.
І сонця спечена хлібина
Пливе крізь гамір-перелоги.**

**І все ж здається: там — вільніше,
І саме там відчуєш певність.
Хоч містом кожен день мій дише,
Хоч місту — кожен рух і ревність.**

**Живу я в місті сорок років,
І кожен день до центру світу
Виводжу свій міський неспокій
На материнську ту орбіту.**

Уперсь чолом автобус у тумани,
Очей на хвилю не зімкне.
Він повз опуклії баштани
В село моє везе мене.

Лисніє шлях. Іржаві льопи.
Стіну автобус роздвига,
Через ямки — недбальств окопи —
Жахтить його тряска вага.

Водій розпikся. Мов жарина.
А пасажирки гудять все.
Лиш необхідності хлудина,
Мовляв, в пашчеку їх несе

Самого чорта! Сміх, та й годі...
Я припадаю до вікна
І сонях бачу на городі,
Хоч навкруги стіна мутна.

На ніжку ніби прилягає —
Жовтіє огник в тумані —
Зеленого бриля здіймає
І посміхається мені.

В ПЕРЕДЧУТТІ

Розвела хуртовина мости...
Що ж залишуся сам на зав'юженім березі
Й до старої, як світ, самоти
Не прийде розбруньований зорями березень?

Скресне шлях журавлиний не раз,
Над тугими, жаркими закрапа причалами...
Й попливе, ніби лайнер, лабаз
Між рудими струмками, баюрами чалими.

Струсить хугу з свого картуза...
І зодягнений березень легко, наопашки
Із-за обрію виплесне: «р-раз!»
На рибальські оселі заіскряні стопочки.

І льодок затріщить самоти,
І гулка широчінь розпрозоряться гавані,
Й перекине стосилі мости
На шляхи сніговієм стемнілим оставлені.

ПІСНЯ РИБАЛКИ

**Дунаю, Дунаю, безмежний мій краю,
Безмежнеє небо і хвилі круті...
Широкий Дунаю, блакитний Дунаю,
З тобою стрічати нам сонце в житті.**

**Вітрило несеться за обрій незнаний.
І пахнуть вербою твої береги...
— Щасливого лову, юначе коханий! —
Лунає від щирих сердець навкруги.**

**Дунаю, Дунаю, безмежний Дунаю,
З-за обрію хлопець вернеться до нас:
До карих очей і до рідного краю,
В годину квітучу, у зоряний час.**

**І в'ється доріжка, срібляться струною,
І серце тривожить, і серце зове...
Дунаю, Дунаю, в п'янкім неспокою
За обрій незнаний вітрильник пливе!**

ГОЛУБА ШАЛАНДА

По широкій, по долині
Вітер гонить хвилі,
Щоб наснилися хлопчині
Рученята милі.

Пахне вишня, пахне м'ята
І цвіте троянда.
Вплива у степ крилата
Голуба шаланда,—

Поміж рястом, поміж цвітом,
Небом України,
Щоб прилинати з привітом
В тихий сон дівчини.

І пливе, пливе шаланда,
Голуба й крилата,
Бо цвіте в серцях троянда,
Пахне рута-м'ята.

ЗЕМЛЯКАМ

Ви пробачте, тітки,
Ви простіте, брати,
Славний роде, прости,
Що спізнілі рядки,
Може, це й не з руки,
Я присвячую вам
Чорноземним богам.

Від села до села,
Як у свято, пройду
І веселку зведу
Від житла до житла,
Від чола до чола,
Щоби наші діла
Оминала хула,

Щоби наші серця
Молоділи завжди
І не знали біди;
Щоб як роси — з лиця,
Вогневі, як сонця,
Красувалися ми
Поміж миром, людьми.

**Б'є Дністер у струну —
І звучить голосна
Українська струна
Про добра глибину,
Про пізнань вишину,
Про мій рід — про мій цвіт —
Всьому люду наш звіт.**

**Хлібороби — боги
І рибалки — боги,
Із Біляївки — я,
Із Маяків — теж я,
Запізнілі борги,
Довгождані рядки
Вам несучи, земляки.**

БІЛІ КРИЛА ВІТРИЛ

На прощання мені посміхнись, моя зоре,
Відпливаю сьогодні в далекі краї.
Білі крила вітрил, білі крила над морем,
Білі крила — як сполох у травні гаїв.

Кажуть, стежка загубиться в штормах прибою
І моряк десь зустріне кохання гірке.
І моряк не зітхне, не зітхне за тобою,
Проміняє тебе на бажання терпке.

Ти нікому не вір, ти не слухай нікого,
Наша стежка стрічання пройде крізь шторми.
Із далекого світу, із світу гулкою
Озовуся до тебе тугими крильми.

Білі крила вітрил, білі крила над морем,
Білі крила надії мого вороття.
На прощання мені посміхнись, моя зоре,
Моя зоре незгасна — відрадо життя.

**ХАЙ
СЛОВО
МОВЛЕНО
ІНАКШЕ**

Хай слово мовлено інакше —
та суть в нім наша зостається.

Павло Тичина

ГУЛІСКАРІ

Гуліскарі! — це слово з грузинської мови,
Серця слух — означає воно.
Я до нього звертаюся знову і знову,
Я шукав оце слово давно.

Завойовників смертні устави й закони:
І кайдани, і глум, і свинець
Не підкорять засіяні вольністю гони,
Де звелося братерство сердець.

Гуліскарі! І нас не змертвить самотина,
Поєднаєм найдальші краї.
В Конституцію дружби взяла Україна —
Гуліскарі! Братове мої!

ЛИСТ ДО КАЗАХА

Бауриме — брате мій,
Завітай до мене.
Море в ласці голубій,
Поле все — зелене.

І рожева глибина
Ранків полудневих,
І метелиця хмільна
Із садів вишневих.

А дівчата! Тут ти сам
Зможеш зрозуміти,
Що найкраща ж то краса
На Україні жити.

Пригадаємо літак,
Як ми відлітали
На полинний Мангишлак,
Де весну стрічали;

Де гойдали береги
Суховії вперті,
Цвіту вічні вороги,
Ті друзяки смерті.

**Море падало стрімке,
До пісків сягало.
Нас, летюче і гулке,
Сплесками вітало.**

**І за те йому — хвала,
І за те — пошана...
І всміхалась Самала,
Як моя Оксана.**

**Та й підемо за Дністер,
До степів Дунаю,
До осяяних озер,
До садів-розмаю.**

**Ми зайдемо до сестри
У Старокозаче.
{За зупинку не кори,
Все ж гаразд неначе}.**

**Чоловік її мастак,
Агроном в артілі,
Як справжнісінький казах,
Чай лиш пити в силі.**

**Поведе у поле нас,
Обійдемо ланку,
Та й почнемо [в добрий час!]
Чаркувать до ранку.**

**Бауриме — брате, знай:
(Не дурю, не плачу)
Легше випити Дунай
І Тобол в додачу,**

**Ніж вино в гостях у них...
Старокозачани
Пригощають добре тих,
Хто достоїн шани:**

**Любить землю, любить світ,
Хто сонцепоклонник,
З чотирнадцяти хто літ
Міря довгі гони,**

**Засвіт в полі, на току,
Молодіє в праці,
Хто роботу зна жарку,
Любить позмагаться.**

**Бауриме — брате, ждү.
Накажи Пегасу,
Не спіткнуйсь щоб на біду,
Та й лети з Парнасу.**

**Захопи у цей похід,
Як степи, торбину,
Через гори, через брід
Мчи на Україну.**

**Надаруємо — отак! —
Зустрічей цікавих,
Бо козак, як і казах,
В дружбі не злукавить.**

**Все для друзів, до кінця!...
Стрінеш козачанку —
Ту, мадонна що з лиця,—
Не заснеш до ранку.**

**Бауриме — брате, жду...
Проліта пороша...
У твоєму вже саду
Білий листоноша...**

**НАПИС НА ВАЗИ
В МУЗЕЇ МІСТА ГУР'ЄВА**

**Цій вазі сивій вже понад сімсот,
І верх пощерблено віками.
В музей потрапила не від заброд,
Що все скородили мечами.**

**Півсвіту ними кинуте в bagno,
Із краю в край ридають вдови.
Півсвіту лиш прокляття зна давно.
Розтопано держави й мови...**

**Не завойовник п'яний у зlobі
Її творив на крузі вічнім,
Щоб стиглі барви сонця голубі
Рясніли чисті і закличні.**

**Не хан, не підханок лихий, не кат,
Проклятий людом України,
Її творив не срібен меч-булат,
Цей осуд чорної години.**

**«Краса людська — людське обличчя. Знай.
Краса обличчя — очі щирі.
А вуст краса — язик. Не малахай.
Краса його — то Слово. В мирі.**

**Краса людська — мистецтво і знання.
Віддаймо душу їм велику»...
Читаю написи. І того дня
Я чую голос того віку.**

**Не хан, не підханок, катюга, ні...
Веде зі мною цю розмову
Гончар, ординець, що в криваві дні
Відкинув меч, як гадь багрову.**

**Спливла у забудь навісна орда...
Гончар свому коривсь закону:
На крузі вічнім пошуків, труда
Свій врятував народ від скону.**

Сліпуча, до хрускоту, спеко,
Вгамуйся у листях, в лозі...
Співає казах Каїрбеков,
В туркменській співа Фірюзі.
Сивіють в узгір'ях дороги,
Просвістані солончаки.
Людина згоря від знемоги —
Руді облягають піски.
Ще безліч верстов до аулу,
Ще більше — до серця людей,—
Крізь давню недолю минулу,
Крізь смуток, що світом бреде.
Влітають розгілені гони
В пахкий солов'їний туман.
Ляга надвечір'я на крони,
На древній, як пісня, платан.
І гасне спекота в долині,
Не шерхне гірка на устах.
І дихати легко людині
В налитих цвітінням степах.
Від отчих країв ми далеко,
Та рідна для нас Фірюза.
...Співає Гафу Каїрбеков,
На листях іскриться сльоза.

УКРАЇНОЦІ З МОСКВИ

Землячко, як вам спиться в Ашхабаді,
Які вам сняться любі сни?
Дніпро, можливо, сниться... Мати — в хаті,
Тополі в сполохах весни?

Можливо, стежка в Підмосков'ї сниться,
І щебет злив, і гомін трав,
І вічна, дивовижна райська птиця,
Яку світанок дарував?

Ви знаєте, то дивна, дивна птиця,
Вона тріпоче крізь віки,
Вона ж байдужим не присниться
І не злетить у них з руки.

Ви — мовчите. Я правди не боюся.
Скажіть, з чиєї ж то вини
З Москви летить та птиця світлоруса
У ваші ашхабадські сни?

13 травня 1966 р.
Ашхабад

ЕТЮД ПОЛЬОТУ

Як підлітав до Кустанаю,
Рожеве небо мчало теж.
Мов серед райдужного гаю,
Із сонця витканих мереж

Воно горіло, пламеніло,
У вічну молодість несло...
І все в мені огнем бриніло,
І в пісню жити перейшло.

**Забілили сніги і лежать без кінця,
Володіння ж безсмертне спокою.
Хоч до бога самого пошли посланця —
На розмову не вийде з тобою.**

**Треба ж мати і розум, і міць вогневу,
І земне потрудитись бажання.
Хай снігами спокою сто раз пропливу,
А розтоплю я сиве мовчання.**

НА ЧУЖИНІ

На чужині в піснях птахи весняні...

Ду Фу

На чужині в піснях птахи весняні...
Мороз ранковий обпалив їм крила,—
Стежки вогнем пекли, сікли, як олов'яні,—
Так чужина додому не пустила.
І їм самим здалось у ту хвилину —
Коли залишаться, то краще буде.
У снах жарких не кинуть Батьківщину,—
Вона до них — на чужину — прибуде.
Вона хлюпне росою, добротою,
Вона дихне вишневими зірками,
Дніпром — навік цілющою водою,
Десною ще — пахучими лугами.
На чужині в піснях птахи весняні...
Чому ж в очах зашерхлий сивий смуток
І запеклися сльози — роси ранні —
Аж поменить забутий первопуток?

ВІЧНЕ

Я, Руствелі, збожеволів, побиваючись за тою,
Що підвладне їй вояцтво, військо, ладнане до бою.

Шота Руставелі

**Збожеволів я без тебе, божеволоію з тобою,
І нема тобі розради, і нема тобі спокою.**

**Напливає хмаровиння, б'є вогнями хуртовина,
Ні дороги, ні стежини... Замела лиха година.**

**Ось і добре, що не зможу добрести у цю хвилину,—
Будь-що-будь, можливо, й краще — не зустрінусь
до загину.**

**Так-то й так, моя любове, вам бажаю перемоги
Й щоб ніколи не зійшлися наші звихрені дороги.**

**І крізь далеч, і крізь хугу бачу — падають шалені —
І вояки — ті герої, як і воїни зелені.**

**А у тебе ані війська, ні героїв на підмогу,
Тільки ти і тут святкуєш, мабуть, соту перемогу.**

**Як мені тебе зректися (це створіння тонкоброве,
Ніби трепет світанковий), як, порадь, моя любове!**

**Збожеволів я без тебе, божеволоію з тобою,
Тож клянусь, моя любове, божевілля це потрою.**

ДОЩІ МИНУЛИ...

Дощі минули. Зазвучав розлучення
голос самотній...

Рабіндранат Тагор

Дощі минули...

**І голос зазвучав розлучення і самоти,
Десь за примарою окропленого цвіту — ти.**

Дощі минули...

**І опромінене звелось землі рясне чоло,
І каламуть, як скіпку, в клетоті хвилин знесло.**

Дощі минули...

**І вже із променів згучить за обрієм струна,
І голос знову самоти й розлучення зрина.**

Дощі минули...

**І я воскрес від тої клятої, від самоти,
Бо голос самоти — це ти. Я знаю — тільки ти.**

КІНЬ ГОВОРИВ...

Кінь говорив. Публіка ловила його слова.

К. Галчинський

Кінь говорив. І рипіли шлеї,
І гриміли орчики і посторонки.
І жахалися коня пігмеї —
Блискучі трьохтонки. І п'ятитонки.

Кінь говорив... Повертались століття —
Семафор зупинив поїздище
Із снопами пахкого поліття,
А у нього у яслах — вітряга свище.

Кінь говорив. Про найкращу планету.
Викручували жили дороги
Не для надзвукового піруету,—
Переорав дзоти, ті смерті барлоги.

Кінь говорив. Мовчали пропелери дужі,
Ракети заглохли в покорі моління.
І Всесвіт горючі руки напружив —
Приймав те нелюдське боління.

Кінь говорив. Цілосвітній трудяга.
І публіка чуйно ловила сповідь.
Аж поки конюх — теж роботяга —
Не цьвохнув і не узявся за повід...

П'Ю ВЕСЕЛЕ ВИНО...

Пив, але не став п'яницею

Назим Хікмет

П'ю веселе вино, ніби в травні дощ,
Ніби пахощі акації п'ю.
(Зелений вітре, день мій полощ, полощ...
Силу я також вип'ю твою).

П'ю веселе вино... Звичайно, з людьми,
З веселими п'ю, з веселими лиш.
А з тими, що скиглять, як пси, під дверми,
Не знаюсь. І другу кажу: «Облиш!»

П'ю веселе вино... Бо добряча душа...
Ну а злюки — не до пари мені.
Хоч в кишені, як здавна, ані гроша,
Вітер веселий сп'янить мої дні.

П'ю веселе вино... Бо сам веселий завжди.
Не заставить тверезим бути й батіг.
Отак і хмелію я не від води,
П'яницею ж стати не зміг.

В ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ

Це день твого народження, мій Томе,—
Як добре, що так тихо він погас!

Джон Кітс

Це день твого народження, а вже ізранку
Шкварчить і париться, аж забиває дух.
Горілку з перцем, і московську, й запіканку
Приперли в ящиках без пишних показух.

І буде випито, і з'їдено до сказу,
І обціловано і лисину, і лоб,
Ти подругу свою не скривдив ані разу,
Не тряс тебе тих залицяннячок озноб.

А чесний ти, а дужий... Прямо — Жаботинський!
А гуморист! Артист! Рубака славний — ти.
Такий собі мудрець афінський-український,
Зоря спасителя, дороговказ мети.

Це день народження... Це день... Ах мамо, мамо...
Пробачте ви в цю мить і сину, і друзкам
За те, що не завжди вони ходили прямо,—
Оцим двадцятого століття козакам.

Одні лиш знаєте, чого ми варті в світі.
Лиш знає мама іменинника. Одна.—
Ще по якій судилось нам кружлять орбіті,
На що спроможна мудрість хлопців неземна.

Сьогодні день твого народження, мій друже.
Як добре, що з тобою мама! Ви — удвох.
Ніщо

 святої сповіді в цю хвилю не зав'юже,
Це свято їхнє — мамине. Вона — твій бог.

РОЗМОВА З КОХАНОЮ

Ти Кааба, Кербела, Мекка, Медіна моя!

Варіф

Як могли в давнину —

заклинати, благати, молити стозвуко! —

До ридання, до люті, до вибуху сліз і снаги.

Аж блакитний туман променів та іскривсь

над зачовганим бруком,

І жура колихала каштани, немов береги.

На каштанах

сльоза закипала зчорніла і яра, як стріча,

І ятріла над містом, мов сполох благання кінця.

І струміла в шаленім потоці,

й хльостала, хльостала обличчя,

І минала наліті камінним спокоєм серця.

О вознесені руки у всесвіт,

очей благовісність натхнення!

Простогнали в горючій знемозі пошерхлі уста:

— Ти Кааба, Кербела,

ти Мекка й Медіна моя

невтоленна! —

Лиш з каштанів стрічання сльоза почорніла зліта.

АЛЕЯ

Ах, алея ця,
Мабуть, без кінця!

Поль Верлен

Миколі Лукашу

**В гоньбі за днем ввійшли негадано у вечір:
Алея падала беззвучно у прибій,
Хоч лагід стишував кипіння колотнечі,
Та квиль чаїна віщувала свіжий бій.**

**А ти ступала поруч молодо й заклично,
І журкіт трав хистких скипав прибою влад.
І не було кінця алеї. Ніби вічно
І світла тінь пливла і тливий листопад.**

**Лялися теплі фарби — пахнуло вітрами.
І ми ішли в гойдливу змерхлу далину,
І вічність владна розстелялась перед нами,
І юрма хвиль несла високу глибину.**

БАБУСІНА ХАТА

...травною заросли
Руїни замка Кодзуката,
Ісікава Такубоку

На переправі в ружах, матіолі хата,
Стрічала партизан на самому Дніпрі.
І на тепло вона завжди була багата,
На відпочинок, тишу — в полисках зорі.

Останній хліба шмат, гарячу бараболю
У горнятку поставила бійцям на стіл.
— Не погордуйте, наїдайтесь, хлопці, вволю,
Голодне царство лиш лулукає навкіл.

П'ятірко воїнів у пуцу-росяницю
Втоптали ранком свій хвилясто-теплий слід,
Як підкріпились. Бабку-провідницю
Докладно розпитали. Й бабка склала звіт.

Та й на причілку змерхла бабка в напівсонні,
Чекала сонця — змерзли ж кісточки старі.
Й не зчулась, як ворожа лютість у розгоні
Шугнула в хату. Зайди! Чорні упирі.

— Куди сховала тих?! — вхопили біля хати
Її.— Куди сховала, шельмо ти стара.
Лиш встигла вгледіти, як зблисли автомати,
Й почути встигла стогін вільного Дніпра.

...Травною заросли руїни Кодзуката.
Коли б одного замка! — безліч на землі.
А ця пливе в трояндах наддніпрянська хата:
Шматок хлібини, бараболя на столі.

Як і тоді, лягли жаркі дороги з кручі...
А бабка тут, це ж піонерів провела,
Стоїть у бронзі вічна, в тузі невсипучій,
Лиш руку підняла до світлого чола.

У туркені на тім боці...

Т. Г. Шевченко

**Заховалося сонце. Туркеня на скелі
У замрії смутній заніміла неначе:
Міцно зведені брови, думки невеселі,
Але серцем далеко за обрії бачить.**

**Це нічого, що хусткою не помахала,
Проганяли ж людей поліцаї сердиті,
Як «Радянська Україна» повз них пропливала,—
Серп і молот палав на яснім оксамиті.**

**Вона їй побажала щасливого ходу
Мовчазливо, без слів, від душі запальної
Й задивилась надовго... Як сяяли води,
Як проміння лилося від зірки живої!**

ВІДПОВІДЬ НЕЛЮБУ

Если вы не принудите ее
следовать за мной,
Я напущу огонь на Бусирис
И спалю его.

«Любовное заклинание».
Из древнеегипетской поэзии.
Переклад Анни Ахматовой

— Не піду за тобою! Хай місто згорить,
Хай безодня усе проковтне.
Хай сьогодні й вівіки прокляття кричить
І мене в невідомість жене.

— Не піду за тобою! Бо силі твоїй
Непідвладне кохання моє.
І нехай спопеліє мене вогневій,
І нехай мене вічність уб'є.

Я искал бесконечно красивых...

Олександр Блок

Замітають роки сподівання примарні,
В'януть зустрічей буйне весілля.
Кажуть, віку ми діти — й красу незугарні
Розуміти з гіркого похмілля.

Кажуть, денно і нічно локатори пильні
На планеті шукають людину,
Щоб красу розуміла — і хвилі свавільні
Навівають на все холодину.

Все ж мені крізь безладдя, крізь хаос, крізь

клекіт

(Познайомить зневірених мушу) —
Я искал бесконечно красивых — з далеких
Із доріг осипається в душу.

ХТО ВОНА...

Вона зійшла до моря. Хто вона...

Євген Плужник

**Пооране і вижовкле чоло,
Руки тремтячої зів'ялий помах,
Немов чаїне зранене крило.
В очах — незвіданих стрічань утома.**

**Рибалка смолянистий їй злегка
Вклонивсь, заводячи мотор в мовчанні.
Одплив, ледь повернувся: «Ні, не гука!
Видать, затуманіла у чеканні».**

**Як сонях, прикордонник. Став на мить.
Навшпиньки йшов. Ні слова, ані звуку.
Лиш чув, як біль з її очей струмить,
Лиш бачив ще — на сонці сиву руку.**

**Їй не пекло. Ізболена, мов крик.
Тримала сонце: «Просвіти до дна!»
І кам'янів її зчорнілий лик.
Вона зійшла до моря. Хто вона?..**

**М'ЯКОЇ ОСЕНІ
СПЛЯТЬ ЯБЛУКА ПІД НЕБОМ...**

Хотів би я заснути,
як засинають яблука
Гарсія Лорка

**М'якої осені сплять яблука під небом —
Над садом, над землею, над людьми.
Багряні голови поклали важкуваті
Між хмарами — світанними крильми.**

**Пливуть поміж супутників і райдуг світло
В напівдитячому, легкому сні.
Хоч упаде яке на породіллю Землю,
Лиш роси забринять в ту мить нічні.**

**Широкого світання зоряниця буйна,
Летючий відступ стишеної тьми.
Як спиться солодко це яблукам багряним
Над садом, над землею, над людьми!**

СЛОВА, СЛОВА

Зброе моя, послужи воякам...

Леся Українка

Химородити можна, звичайно. Але
Не тоді, коли справа торкається Слова.
Липковиця, дрібнота буденна — то зле,
Легкодуму пасує та трухла полова.

Що йому, легкодуму, краса-новизна,
Що мелодія думки і мислі напруга!
Як він бумкає, бамкає!.. Цвіль прописна,
Лисовіння душі та ще серця-осуга.

Ні ладу, ані по́ладу в слові нема.
Зупиніте оратора, поки не пізно.
Мікрофон відключіте. Хай пустка сама
На екрані часу розпинається слізно.

Хай глитає, глитає вітряк цей гнильці,
Удає пильнозорого велетня-туза,—
Вже в атаку Слова піднялися бійці,
Вже серця атакує замислена Муза.

**НЕ
ЗАГУБИТЕ
ХВИЛЬ
ДОБРА**

**Вже вечоріє. Білі крила хуртовини
Лягли над темною зажурою соснини.
Угомонилися, заснули на години!**

**Ні блиску сонця, ні вогнів стрімких навколо,
Лиш семафор зеленим оком блима кволо.
І мовчки шлях зміїться — дивно якомсь, голо.**

**Невже така на світі тоскна порожнеча,
Зажура темна, як сама ота хуртеча,
І лиш одне спасіння — якнайшвидша втеча!**

**Але — постій. Це ж вечоріє... Од соснини
Мороз стріляє вже скалками щохвилини,**

О ця важка, ця сіра їдь,
Коли зима іще стоїть
І снить легких каштанів цвітть.

О ця гірка, ця сиза мла
На плечі кожному лягла
І смутком душу залила.

О ця хвилина — справді ж — мить,
Крайнеба рястом зашумить
І завирує, защемить.

Дихне вогнем, дихне вогнем,
Цим свіжим днем, найкращим днем!

**За туманом не видно нічого:
Ані дуба зеленóго,
Ані хлопця молодого.**

**Тільки видно сиву тишу,
Чорну стежку край села
Та побиту громом вишню
Біля плину-джерела.**

**Та гірке чиєсь мовчання,
Та згорьоване прощання.**

**Та пропахлі квіти димом
За туманом-нелюдимом.**

Пізнати як вже пізнане людьми —
І світле саяво й темноту пітьми?..
Пізнання час змахнув, змахнув крильми!

А суть і явища в новому де? —
Не все, що лиш вродилось — молоде,
А те, що змерхло — так і відійде.

Але ж повинен ти ступити крок,
Через долину, пагорб чи ярок,
Наблизить нас, як твердять, до зірок.

Так, найтрудніший шлях — це перейти
Все пізнане стократ вже до мети.

**І розпачу не знав тоді, коли
Товариші від істин відійшли,
Дурниць всіляких чесно наплели.**

**І не зневірився — журливі дні
Вповзли, вповзли і миршаві й тісні —
Згасили простір («Світ лиш у вікні!»).**

**І не замовкнув, а затис різець,
І сам собі сказав: «Якщо боєць
І ти, не увірветься хай терпець! —**

**А вирізьби свою мету, свій світ
Із сонця, щоб вони не йшли убрид».**

**О дивні іскри, дивної, як сон, природи...
На білоцвітні луки, на блакитні броди
Упали ніби, стрімколетні небозводи.**

**Пливуть в човнах зелених верби над сагою;
Нуртує сонце й пружною спішить ходою;
І пахне вишнею, вишневою корою.**

**І я бриню вітрами, як бринить буяння,
І я розкрилений і світлий, як світання,
І я відгукуюсь на трепетне згучання.**

**О дивні іскри, дивної, як сон, природи,
Ви мій знадливий клич, мої весільні броди!**

**Серед смаглявих городян простоволосих,
У двориках, у дворищах замшілих, косих,
Цвітуть так райдужно, так світло абрикоси.**

**А вже повзе за димом зціплена пилюка,
І сніжні пелюстки хапа, сухотнорука,
Суха до скреготу — по цвіту глухо стука.**

**Цвітуть.. Їм байдуже до люті й зненавиди...
Цвітуть... І не виказують ніяк обиди...
Цвітуть... Рум'яносокі, не якісь сновиди.**

**Пелюстка, гілочка і кожна абрикоса
Аж випромінює цвітіння — світлороса.**

Здається, час навкруг завмер,
Як в ночвах скупаний — Дністер,
Бо крила — рух, мов іскру, стер.

Мовчить мовчання, як віки...
Лиш верби в пригорщі-гілки
Набрали одсвіти-скалки.

Це — таїна мовчання, сну,
Це — крок без кроку — в давнину,
Примерхлу і неголосну.

І знає лиш один Дністер,
Що крила — рух, мов іскру, стер.

Твоїй злобі немає меж і впину.
Мені здається, що у цю хвилину
Ти ладен вбити (і уб'єш) людину.

Вогонь потрібен, навіть лють потрібна,
Коли з'їдає цвіт мушва негідна,
Чи гасне в хмарищах зоря провідна.

Коли ж зневіривсь друг — подай рятунок,
Стосилу руку. (Не липкий цілунок.
Тут не потрібен сласний обладунок).

А клекіт твій, твій грім, баске прокляття —
Лише зневіри власної зачаття.

**Межа де підлості мужчини?
Він вже забув святі хвилини
Бентежних зустрічей. Провини**

**Усі приписує ганебні
Своїй коханій. Як у серпні
Згорілий степ, лайки нестерпні,
Мутні і сірі, люттям вкриті...**

**А перепел так б'є у житі...
І стежка в'ється.... Стій! Щомиті
Достойн будь свого обрання.**

Мужчину творить лиш кохання.

Високі помисли не рідкість і не диво.
Ломакуватий вік давно сконав жадливо.
На все ми дивимось уважно і правдиво.

Але чому багато так росте бридкого,
Мізерного, розхристаного, вічно злого,—
Це все ще спадщина минулого, чужого!

Гармонія життя потрібна нам усюди:
В братанні, в єдності, у спільності. Ми — люди.
І витвір наш — то духу світлого споруди.

Довір'я, правда і братерства спільна мова —
Наш прапор, поступ, поступу жива основа.

**Зелений пломінь, кетягів потоп
І щебет.**

**поїзд навхрест бив, у лоб.
А поїзд мчав і мчав крізь Конотоп.**

**І літепло леліло крізь гілки,
І навіть ламань відкрила пелюстки,
І лебеніли в синіх цяточках стежки.**

**Мов очманілий, паровоз летів
Крізь вир, потік, наплив рясних хатів.
Ось захлинеться. Я з ним — й поготів.**

**Все ж машиністу крикнув: «Друже, стоп!»
Такий вже плив гіллястий Конотоп!**

**Жалієшся — пишеться мало.
Перо — ти говориш — не рало,
Щоб аж за печінки хапало.**

**Буває, заснеш над рядками,
Що кволими стружеш руками,
Та й так і хропеш до нестями.**

**Яке тут до біса кипіння,
І пошуки, й змаг, і горіння,
І вічні: тривога й боління?**

**А жаль, ти цураєшся рала,
Що Муза й тобі дарувала.**

Я пізнаю важливу суть,
Що не найлегша збита путь,
Яку судилося збагнуть.

Все — до огидності — нудне,
Зачовгане й таке ж курне,
Одноманітне — душу тне.

І все ж пізнання — це закон.
Хоч і відомого. Пройди:
Під жабуринням зник затон.

Початок руху віднайди
Й нове заб'є з роси, з води.

**Не загубіте хвиль добра,
Мовляв, ще встигнем, не пора
Нам призволятись до Дніпра.**

**Ні, пийте, пийте повсякчас
Свого роду глибину —
Століття дивляться на нас,**

**На мудрість нашу провідну,
На зрілість чисту, як алмаз,
На велич щедрості земну.**

**Ваш кожен рух — пізнань пора,
Тож призволяйтесь до Дніпра.**

**Ти подаруй життю стосилля:
Іще гримкоче божевілья,
Планета аж шумує біллю.**

**Мечі і свастика в пошані,
І мазунці, як пси захланні,
Життя розстрілюють. Погані.**

**Меди і золото із неба.
Модерна слава, та що треба,
На тебе ллється, як потреба.**

**О не піддайся в горобій!
Життю — стосилля! Бій — так бій!**

**З якого року ми стаєм самі собою,
З якого місяця, з якого дня,
З якої миті — сповнені ж таки жагою —
Бредем не навпрошки, не навмання!**

**Чи, може, перший писк, окроплений сльозою
Святої матері, наш справжній крок!
Чи перша літера тремтливою рукою
Написана, той перший наш урок!**

**Чи зустріч з милою, утвердження родини!
Жаркі бої! Народження в самих дитини!
А що як ні! Тоді ж в які, які хвилини!**

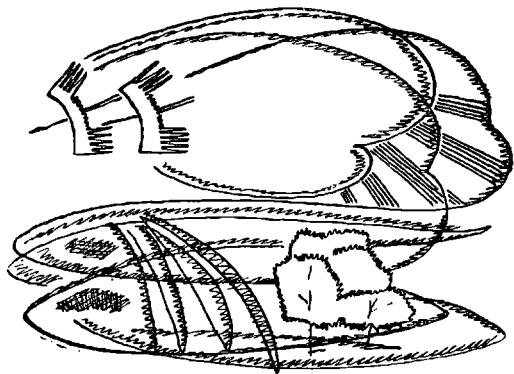

Мене повчав один мудрець:
«Не лізь вперед. Ставай в кінець.
Черга дійде. А хай їй грець!»

І я послухав. Раз у раз
Я чув отой його наказ,
І все сприймав без зайвих фраз.

На всі чотири сторони —
Лиш спина друга. «Не звихни!»
Аж біс шепнув: «Візьми й турни!»

Десяток добрий кращих літ
Повчав і затемняв він світ.

Отак і дихаю тобою

Голос 1941 року

Другий

Нащадки, вслухайтесь, вслухайтеся в море,—
Почуєте наші живі голоси,
На плечах своїх це ж тримали ми горе,
Заради майбутнього, ради краси.

І кулі ворожі, і міни ворожі!
В атаках навиліт пробили серця,—
Ми знали, що впасти не можем, не можем,
Не маємо права — ішли до кінця!

Ви чуєте, Люди, навіки ми ваші,
Ідемо Землею, що плине в цвіту,—
В руках автомати, тугі патронташі
І стрічки тріпочуть у нас на лету!

**ЗЕМЛЕ
НАША
РІДНА**

МИ ТІЛЬКИ ТАК ЖИВЕМ НА СВІТІ...

Серця! Планету обзхмарте,—
Накажем сину і онуку.
Неспокій підніма штандарти,
Тисячоліть зміта розпуку.
Не тиша тиші... Клич Повстання,
Так, Революції походи —
Це наша перша і остання,
Висока заповідь, народи.
Хай тиша тиші не чатує
На думи вічного стремління,
Неспокій нам шляхи торус
Любові, дружби і цвітіння.
Скрізь Революція сьогодні
Планету нашу потрясає:
І монументики безродні,
Й кайдаки рабства сполеляє.
Іде Планета по орбіті
За вічним лєнінським декретом.
Ми тільки так живем на світі:
Своєю творчістю і злетом!

ВЕСЕЛКА

Не з темноти чи закапелку,
Не з тих кутків, де мох, імла,
Дніпро підносить нам веселку —
Вогненносиніх два крила.

Вже пропливли крізь неї кручі,
Як сизокрилі голуби.
Й оранжеві скалки летючі
Зловили темнії дуби.

І розпрозороно, глибинно
Від неї небо відійшло,
Щоб рясноцвітно і промінно
Лягла Софії на чоло.

Над Володимиром — преясна,
Над Україною — вона,
І всесвіт сповнила незгасна
Блакитна музика. До дна.

Згучали доли і діброви,
Як вікова жива краса
Безсмертної святої мови
Її надія і яса.

**Так, від Дніпра, на подив люду
Свою цнотливість пронесла.
І, непокірна млі і бруду,
В серця спустила два крила.**

**Беріте, пийте жар і світло,
Бо чесним ярість до лиця,
Щоб рідне щастя не поблідло,
Не розбраталися серця.**

**Зведись, зведись, веселко-диво,
Над нами з дня у день пливи,
І малиново, і цнотливо
Завжди палай, завжди живи.**

ДОРОЗІ

Я знав тебе. Задимлену снігами.
Розпахнуту, як грім. Безмежну, як зорю.
Пестливу знав. Ти материнськими руками,
Злітаючи над мною — до нестями —
Підносила мене. У розквіт. І на прю.

Я жду тебе. Сріблясту, як пропелер.
Легку, як блиск троянд у червні на крилі.
Солодку, ніби постіль, що матуся стелить.
Пружну. Терпку. З безмежжям на чолі.

Я пізнаю тебе. До метра. До безмежжя.
І — крізь серця. І — крізь думки віків.
Із наддністрянського могого узбережжя,
Освячену, як воля, кров'ю козаків.

Лети, дзвени! Налита, осіянна.
Чекать тебе в цю мить мені звідкіль,
Моя дорого! Вічна і неznана.
Жива, як цвіт. Рзучка, як спраги біль...

НА РОЗДУМ

Нехай твоє серце не кине турбота,
Якщо ти щасливий в житті,
Бо Правда зове, як щоденна робота,
На стежки й дороги круті.

Нехай твоє серце і смутком пройметься,
Хоч весело, може, тобі,
Не всім ще красиво на світі живеться,
Не в кожного дні голубі.

Життєву розраду лиш Правда дарує,
Лиш Правда безсмертя дає...
Нехай твоє серце, як море, нуртує,
Окрилене серце твоє!..

У ЧОМУ ВЕЛИЧ КОЖНОГО ІЗ НАС...

У чому велич кожного із нас,
Краса і грація у чому!
Який в собі ховаємо алмаз,
Кому несем той блиск потому!
Кому скарби крізь будень втому
На стіл ми покладем, як вічний хліб!
Чи із вселюдського огрому
Себе ми витворим без лінощів, без хиб!

Червоні ми. Пульсує кров, як бій.
Чужі спокою красні «охи!»
Ми на орбіті. Гахка горобій.
Перевантаження епохи
Шліфує нас. Не скоморохи
Ми. І днів абищія не стишить путь.
Наш пульс не завмира нітрохи.
І в цьому наша неповторна суть.

КОХАНІВКА

Коханівка! — яке ласкаве слово,
За Токмаком назвали так село.
Так трепетно, так ніжно, барвінково,
Щоб все воно в буйння запливло.
Назвали люди наші світлочолі,
Не зайди, не ординці навісні,—
Топтали ж радощі широкополі,
Палили наше серце і пісні.
Лишали імена — Гниле болото
Чи Місце крові — ніби батоги.
Тебе лишали, вікова скорбото,
Тупі і ненаситні вороги.
Народе мій! Із небуття, із ночі
Піднявсь на землях рідних на віки.
Мудрець. І воїн. І творець. Урочі
Живуть Шевченки і Кармалюки...
Твої сини. Твоє стокриле Слово.
Твоя свята надія майбуття.
Коханівка! — так ніжно, барвінково.
Так трепетно.

Як вічність.

Як життя.

10 квітня 1969 р.

с. Коханівка на Запоріжжі

**Тож ти сійся, вишневе моє сподівання,
На лелечі шляхи, на загірне світання,**

**Де стоять явори, як забута відрада,
В тихий смерк, в тихий плин, в тихий цвіт листопада.**

**Тож і сипле ячанням за хмаркою хмарка,
І вітрюга не зб'є, вороння не закарка,**

**Лиш візьміте на крила, моя вам порада,
Тихий смерк, тихий плин, тихий цвіт листопада.**

За рясними тривогами гаю,
За осінніми сплесками птиць
Донесеться: «І я відлітаю.

І я відлітаю.
Вхопити б краплину
В дорогу чужинну
З дністрянських пахучих криниць».

Навіщо! Куди ви!
{... — І я відлітаю!}
Там ниви — не ниви...
{... — З осіннього гаю}.

Ну що ж, у дорогу чужинну
Беріте краплину,
Сльозу щиросерду дністрянського краю,
Журливого гаю.

Хоч моря сягнете — дорожка за море буде,
Вона вам повернення стежку знайде
До рідного краю,
Весняного гаю.

СПОВІДЬ ЕМІГРАНТІВ...

Рознесли нас вітри у куточки незнані землі
Від Дніпра, від Великого Лугу навіки.
Не приходять за нами повернень святі кораблі,
Заливають нас туги вишневої ріки.

Ми пливемо по них, а до Хортиці все ж не дійти,
Не вдихнути нам отчого саду-розмаю.
Будуть сльози пекти, буде серце прокляття сікти,
Не прокляття, а голос далекого краю.

Може, випаде світле безсмертя усім на землі,
Та не дасть чужина нам розради ніколи.
Станем кликати в снах ті повернень святі кораблі,
Що спалили давно своїм стишеним болем.

А якщо запахтить крізь журу український чебрець,
Від землі матерів нам із Лугу повіє,—
Ми повіримо знову: іще не кінець, не кінець!
І в дорогу візьмемо тебе ми, надіє!

Рознесло нас тривожне життя в чужину на віки,
Не шукаєм ми в закутках тиші-спокою.
Не даруйте безсмертя — дорогу до тої ріки,
Що земля матерів освятила сльозою.

І крізь вічність ввірвуся, мов іскра зелена,
Мов іскринка — завійка високого неба.
З того світу домчу я. Ти близько від мене,
Просто можна рукою подати до тебе.

Так потрібна лиш мить. Лиш півмиті. І поруч.
Не завійка, не іскра, а просто — з тобою.
Відлітаю далеко... На море, у гори.
Знаю — ближче ти станеш за тою горою.

Крізь вікно, мов крізь вічність, ввірвуся, долину,
Припаду до очей, на устах заяснію...
На свою Україну, на свою Україну —
І від зустрічі-туги навек закімію.

**У ДНІ СТРІЧАННЯ
Й РОЗСТАВАННЯ...**

**О боже, сонце України!
Нехай жар-птиця заліта
У Ваші радощі й години,
Ота, як кажуть, золота.**

**І тихий смуток племенистий,
Ще й блиск високого чола,
І усміх Ваш, як сяйво, чистий,
Щоб все це птиця берегла.**

**У дні стрічання й розставання,
У жар зими, глуху югу
Даруйте нам своє сіяння,
І цвіт, і ніжність, і снагу.**

СТОЯЛО ЄДНОСТІ ЗНАМЕННЯ

**Ми часто сваримось... Частіше,
Ніж треба, грюкаєм словами.
Сьогодні бачив: брунька дише
Блідими скреслими устами.**

**Ми часто сліпнемо від люті,
Дерев'яніємо від злості.
Сьогодні бачив: льодом скуті
Сіяння виплеснули брості.**

**Ми часто падаєм в знеможі
Від завірюхи-колотнечі.
Сьогодні бачив: по дорозі,
Пливли у світ дубки-малечі,**

**Крильми зеленими махали
і гомоніли, ніби люди.
І розправляли, розправляли
Свої крицеві, ніжні груди.**

**Стояло єдності знамення:
Землі, небес, єства живого
І вікове благословення
Скороминущого, земного...**

А я піду...

**А я піду... Бенкетування
Хіба без мене розів'ється
І звуків, кольорів братання
Веселкою в ту мить озветься!**

**А я піду... Вишневим сміхом
І лопотінням журавлиним
Там розпрощаюся із лихом,
Із спраглим болем самотинним.**

**А я піду... І в сурми зросту,
І в ярість світла перекину
Пахкого саду щедрість гостру
І легкокрилість тополину.**

**І закружляємо у цвіті,
У кожнім звуці і краплині,
Щоб наш бенкет у всьому світі
Звучав оновленням віднині.**

ПЕРЕД ОНОВЛЕННЯМ

Ти чув, як гомонять каштани,
Йдучи за пруг.
Ти чув, як стеляться тумани
На зжовклий луг.

Ти чув, як тріскаються зорі,
Стихає бій.
Вже німота блукає в морі,
Не горобій.

Лиш спектри, лінії, як звуки;
І далина —
Кипінь бере на сині руки,
В глибінь пірна.

І все таємне знову знає,
А знає — ні.
І все улюблене, кохане
В тобі, в мені.

І знов загадка: чом, для кого
На сизий брук
З каштану капає тугого
За звуком звук!

**РОЗЧАХНУТО ХМАРИ.
ВЕСЬ ОБРІЙ РОЗКОЛОТО...**

**Розчахнуто хмари. Весь обрій розколото.
Гримкоче. Зміїться. Вирує і мре.
Огненно-вихрясте вгвинтилося золото
У скелі, у гори, у смуток дерев.**

**Брунатна притишеність сяє озорено
І вже пролилася у келих долин.
Лиш бук, на дорозі вкарбований, зморено
Сурмить: «До узгір'я б дійти, до ялин».**

**І враз сколихнулось гіллясте, розкрилене—
На листях, на кронах, аж в одсвітах лле.
Огненно-вихрясте лютує встосилене,
Лиш мить — і притишену землю проб'є!**

ЗВУКИ

**Чи похмеляються десь звуки,
Коли затихне грім
І владність холоду й розпуки
Ввійде у дім!**

**І стане страшно їм, до люті!
Повзе слимак.
І вікна тишею закуті,
Хоч висій мак.**

**Закам'яніла, без'язика
Судомить ніч.
Лиш місяця краса безлика
Повзе навстріч.**

**Сама німота, німотіння...
Нестерпно їм.
І повні світла і проміння,
І голосних роїв**

**Вони вриваються світанням...
Зелені, сині, голубі.
І до остання, до остання —
У боротьбі.**

**Аж випромінюють в напрузі,
Гримлять, гримкочуть, в небо б'ють.
І всі на вічнім виднокрузі
Шторми жадливо п'ють.**

**І знову падають і ринуть
Крізь день, крізь ніч,
Крізь вишню, крізь калину
До рук, до віч.**

**О, як їм страшно знов німіти!
Зелені, сині, голубі
Влітають в дім, щоб захмеліти
В тобі.**

Лише — в тобі!

ТИ НЕ ВДАВАЙСЯ В РОЗПАЧ...

**Ти не вдавайся в розпач, що б там не було:
Чи друзі зрадили, чи розлюбила мила.
Жура з'їдає серце, спопеля чоло,
Розстрілює готові до польоту крила.
Ти не вдавайся в розпач, що б там не було.**

**Ти думав сам, так трапилось чому, скажи,
Що зрадили тебе, що розлюбили також!
Можливо, дружба — легковажні віражі,
Любов, як кажуть у народі, коржик з маком.
Ти думав сам, так трапилось чому, скажи!**

**Не вір у випадок, в брутальність-злюку теж.
Не знав, не знатиму такої вік спокуси,
Хоча б журбу пізнав, пізнав лиху без меж,
Брутальності годить мене ніхто не змусить.
Не вір у випадок, в брутальність-злюку теж...**

**Усе життя чекаю на добро. Усе...
І вірю лиш любові світлій я до скону.
Бо знаю: ця жура нам радість принесе
І на невірність накладе ж це заборону.
Усе життя чекаю на добро. Усе...**

**Бо світ так зіткано, щоб душу молодить,
Щоб не старіти нам і нам не погибати.
І чисту приязнь, вірну дружбу породить
Життя навчає нас, як нас навчає мати,
Бо світ так зіткано, щоб душу молодить...**

**Ти не вдавайся в розпач, що б там не було,
І схаменуться друзі, й схаменеться мила.
Жура не лишить серця, затемнить чоло
І спопелить твої веселі крила.
Ти не вдавайся в розпач, що б там не було!**

Об сиву черепицю вдарився горіх-лузан,
Скотивсь додолу. Надвечір'я лагід.
І крізь м'який, ще літошній туман
Леління променистих ягід,—

Пливуть повз хату грона на меду,
Планету облягають рясно,—
Це бенкетує многосилля у саду,
Це пахне світ і молодо і красно.

СПОВІДЬ СТЕПОВИКА

Кує зозулею востаннє літо,
А дощ порський десь б'є не за горою
Та крапле квиль осіння сумовито —
Юрба хмарин де-де понад рікою.

Гримить за обрієм. І тиша тепла.
А далина наповнена згасанням.
Колише струни, ніби жайвір клепле,
Окрилює весь простір на прощання.

Леліє степ в передчутті спочину:
Як сніжний вир закаламутить далеч,
Дороги завихрить не на хвилину,
А тишу розклює голодна галич.

Веселий степе, дихаю тобою,
Огнистий степе, забриню струною —
Ранковим подихом зійду весною,
Оранжевою міццю дощовою.

Глибоким трепетом навію шуми,
Тугого зёрна вихлюпну привілля —
В стрільчастім колосі дозріють думи,
Окропленого сонцем многосилля.

**Росою вмю далину світання,
Чавунні розметаю суховії.
О вороги земного досягання,
Гінці прокляті злої безнадії!**

**Окраєць пишний, коровай весільний
Тій дикості не дасть в серцях гуляти.
Рокоче проріст — грає сік свавільний,
Угору колос — чуєш — б'є крислатий.**

**До тебе я прийшов на звіт і сповідь,
Ах, степе мій, у зрості, у любові!**

ЗА ВЕРЕСНЕВИМИ ДОЩАМИ...

Аж гатить сивими руками
Цупкий останній літній град.
...За вересневими дощами
Не дозріває виноград.

Тече волога волохата,
Хоч з неї химородь зведи.
Крізь журавлиний смуток хата
Впливла у стишені сади.

І котить-котить, котить хмари,
На Задністряницину жене.
Лиш на шляху кігтисті фари
У світло втягують мене.

Бреду я в степ, у сутінь бистру,
А, може, іскру віднайду,
І в сад брунатний кину іскру —
Заб'є сонцями у саду.

Ви не судіть мене за мову строго...
Я не полтавець, я з — Дністра,
Моя слов'янська трепетна, дорого,—
Стозвуко-райдушна пора!

Тут все сплелось, тут все нуртує
Із різних родів і родин.
О роде мій! Аж за Дунай вартуєш
Слов'янську суть від холодин.

Жада слов'янська — рідна Україна
Крізь серце зводиться моє.
З одного кореня уся родина
Єднань розгілля вічне в'є.

ОТАК І ДИХАЮ ТОБОЮ...

Отак і дихаю тобою...
Цим сяйвом трепетним крила,
Твоєю срібною струною,
Твоєю міццю молодюю,
Могуттям мудрого чола.
Отак і дихаю тобою...
О земле рідна, за горою,
За далиною будеш ти.
Твоєю срібною струною,
Твоєю міццю молодюю
Мене згучати і рости.
О земле рідна, за горою...
Зведусь, здіймусь в тугім окриллі
Жади, жадоби і жаги.
Як мати сину на весіллі,
Як сонце саду у розгіллі,
Прости усі мої борги.
Зведусь, здіймусь в тугім окриллі...
Отак і дихаю тобою...
Від перших днів і до кінця,
Твоєю силою тугою,
Твоєю мудрістю-красою
І невситимістю бійця —
Впаду й воскресну я з тобою.

МОНОЛОГ ЗЕМЛІ

— Я розкрилена вся в доброті і у вірності руху,
За безмежжям моїм доторкнешся до сонця чола,
І як вийдеш з мого тяжіння ти серце послухай,
І на мене і там ти не матимеш крихітки зла.

Чорноземного лона знуртують вишневі заграви,
Обів'ють твою мужність і труд калинові мости,
І коли підведу я тебе до всесвітньої слави,
І коли накажу я, то знатимеш — треба іти.

Я достойних вродила в буденних боях революцій.
Вікопомного свята не згасне повік знамено.
Лиш боюся одного, загину в стоадцятій муці,
Як забудеш постукать в моє материнське вікно.

Виглядатиму вишнею, піснею, рутою вічно
І очей не змикатиму, сину мій, рук не складу,
І на перший твій подих і поклик озвусь блискавично,
І по вінця налітою Волгою в спрагу ввійду.

Я розкрилена вся космодромом пшеничного лона,
Поколіннями встелена мудрості і чистоти,
Й пломенить моя віра чекання і дума червона,
Тож м'якої посадки!

А зараз — лети і лети!

ЛЕТИТЬ КОРАБЕЛЬ...

Рвемося в простори, все далі і далі,
В міжзор'ї спинитись не маємо гадки.
І все ж долітає крізь дива повсталі:
— М'якої посадки, м'якої посадки!

Здавалося б, маєш тасмне й крилате,
Незвідане досі, одвіку незнане,
Чого ж тебе смуток стривожує, брате,
На кого чекаєш у мандрах, земляне!

Летить корабель крізь Галактику вічну,
Шляхи розгубили кінці і початки,
Лиш голос Землі має силу магічну:
— М'якої посадки! М'якої посадки!

**Людина в космос вийшла з корабля,
Пливе у космосі людина.
— Яка чудово-райдушна земля!
У безконечності — перлина.**

**І навіть дивозоряні світи
Не затуманюють єдину,
Людині всюди чується: — Лети!
Тебе — кровиночку — не кину.**

**І ВСЯ ВІЧНІСТЬ —
ПОЧАТОК НАДІЙ...**

**За тим днем — і скорбота, й чекання,
І той жаль, що лишився. Не стих.
Може, мить та, як вічність, остання
Зупинилась на стрічах крутих!**

**Падолистом здіймаються руки,
Розсівають проміння надій.
І лягають на муки розлуки
На дорозі твоїй молодій**

**Падолистом... Як зустріч остання...
Хто завіє, зав'южить сліди,
Перекреслить чекання й благання
І скорботу мою назавжди!**

**Може, мить, і той день, і ті роки,
І вся вічність — початок надій
За оцим падолистом широким
На дорозі твоїй молодій!**

**Звихрено голки червоні
І пурпурові нитки...
Видно ж —
на оболоні
Громом подерті хмарки.**

**Хоч і умілець кравчина
Все до небес пришива,—
З хмари зірвалась жарина,
З грому аж зблякла трава!**

А як з любов'ю там, у невагомості,
Чи легшає, коли в розлуці! Ні!
Чи все підвладне виключно свідомості?
Чи бродиш, як в задусі, в тумані!

Я все знесу —
перезантаження, раптовості —
І в атмосферу входження знесу,
Лиш дайте відповідь чітку, по совісті,
Невже
полегшає
до певного часу!

СПИТЬ ХЛОПЧИК У САДУ...

**На кожній карій гілці сонця по цілушці
І тиша на меду.
Каштанове м'яке волосся на подушці,
Спить хлопчик у саду.**

**І сняться дальні-дальні небосхили,
Космічні кораблі.
Над хлопцем рій осиний захмелілий,
До самої землі.**

**Навшпиньки юний батько йде простоволосий,
В руці скафандр трима.
І целофанні гострокрилі жовті оси
Із пелюстків зніма.**

ЛЮДИНА КОСМІЧНОГО ВІКУ

**В літературній редакції гостра суперечка...
Надають цьому особливого значення —
Передачу «Що таке мить щастя!»
Буде приймати «Інтербачення».**

**Доводять редактори, втручаються керівні органи —
Кого запросити на цю передачу? —
Людину космічної ери —
Інтелектуальну, мудру, всезрячу.**

**Людину, що символізує науку,
Предтечу майбутнього опроміненого віку,
Що знає близьких і далеких галактик,
Немов колискову, космічну музику.**

**— Звичайно, найбільш підходить до цього вчена
Марія Петрівна Діброва,
Член кількох академій, лауреат міжнародних премій.
— Ну що ж, кандидатура чудова!**

**— Це буде розмова, яка істотно візниться од інших:
Нове у відчуттях, в сподіваннях і в мислі...
— Це буде діапазон інтелектуала,
Де почуття, як і слова, стислі.**

- І хай після цього філософи будують концепції
Про пришествя якісно нової людини.
- І в цьому велич епохи, велич народу...
- І, якщо хочете, конкретно — країні!

...Перед телекамерою — Марія Петрівна Діброва.
Кінчають передавати кінохроніку «На місці боїв» —
Шумить до крайнеба світла, весела діброва
І молодь туманіє од солов'їв.

З дитячого саду вибігають малята рожеві...
Хоч хроніка чорно-біла, відчувається — щічки
Палають... І з вихователькою в теплому мреві
Спішать-поспішають малята до річки.

Ось дєйко відстало — хлопчик і дівчинка, старша.
Тупцюють між маками... І посміхаються...
А сонце — ну з ходу, із лету, із маршу
Об плечики смуглії... І — розбивається...

Вигукує поїзд запрошення дальніх мандрівок:
Летить понад маками синьо-оранжева птиця;
З березових гілок струм плеще зелений, неначе із цівок;
І пада за обрій у сонце швидка залізниця.

Скінчилася хроніка. Титри — «Що таке мить щастя!»
Виринають із космосу. І музика рине...
І космодроми стрімкі, й проспекти міські смугасті,
Й променисті спіралі, й маєво голубине.

Із хаосу звуків мелодія спіє в роздоллі,
Із круговерті світів розчахнулись простори,
І рука всемогутня по небу пройшла поволі
І лишила циркулі, цифри, блиски-мотори.

І виткали звуки позначені мудрістю очі,
І виткали звуки обличчя краси неземної.
Лиш серце не вирізьбили ці хвилини урочі,
Можливо, в програмі щось оператор накоїв.

А потім лягли на екрані дипломи Сорбонни
І всіх академій, значки лауреата;
Університетські пливли легконосні колони,
Аудиторій заповнених людність строката.

І скульптори глину важку розминали чутливо,
І живописці мольбертів жарких не залишали.
Й сиділа Марія Петрівна Діброва, як диво
Космічного віку, яку віки віншували.

І глянули очі, заіскряні наче сльозою,
З домашніх екранів всього «Інтербачення».
Й Марії Петрівні підказали жестом, рукою —
Говоріть за програмою... {Має ж це значення}.

— Пам'ятаю і я мить щастя. І я його знаю...
Ось чи мить воно тільки? За це не ручуся... Ні...
Раз ти щастя пізнав — то пізнав назавжди, до краю...
Бо воно — моє, бо воно — в мені.

{На екрані ізнов розрахунки й формул химери
І стартують рвучко міжзор'яні станції знов...}
— Це було у війну... Ми проскочили міст. І сапери
Підірвали той міст. Бо за нами ворог ішов.

Ешелон одповзав од вогню, од неволі, од смерті.
Невідомо, коли ми з-під обстрілу вийдемо всі,
Між потоками біженців інших — затерті;
Одповзав ешелон по кривавій косі...

Розпанахані селища. Пустка пекуча.
І обхльостані вирвами береги.
І на вістрі безодні — темінь гримуча.
І безодня сама навкруги.

На руці мої спало двійко єдиних...
Від кордону самого пробиваємось ми
Через всю Україну, із своєї Вкраїни,
Із своїми відступаєм людьми.

Спить старша. Їй дванадцять минуло учора.
Стиснуте надбрів'я. Сама прокидається раз у раз.
Схлипує. Стогне. Нібито доня хвора.
Батька кличе. Говорить йому про нас.

Спить менший. Синочок. Першокласник бідовий.
За ці кілька днів хлопчик дорослим став.
{Не раз із батьком своїм у вечір зимовий
Книжки про мандрівки на полюс перегортав}.

До старих у відпустку приїхала я із столиці,
Відпочити гадалось. І знову чекав інститут.
А діткам хотілось на моє село подивитися,
На село, що зветься Вишневий Кут.

Бахає ніч. Тріскаються хмари. Летючим шквалом...
Ешелон зупиняється. Ешелон стугонить у ніч.
На обрії сонце безлике ледве вставало,
Ніби говорило — ще далеко до стріч.

Розчавлений степ, закіптюжений ліс лишались без крику.
Під стукіт надсадний коліс
Вагон прокидався. І голод ліз,
Спустошував землю, як горе, велику.

Діти просили їсти. Діти просили пити.
{Під полудень сонце вогонь лило}.
І хтось когось мусив бити.
Прокляття безсилля стягало чоло.

Нарешті зупинка безлюдна. Роз'їзд, завітчаний садом.
Начальник поїзда біженцю щось проказав,
Той подивився на нього радо
І до нашого вагона притупцював.

— Тихо! Без паніки! Не виходить нікому!
Дайте цеберко. Піду на розвідку. Кажуть — вода...
Що ж піднялося потому!
Рвонувся вагон. Біда!

— На місце!.. Ось дівчинка з дядьком... Більш
нікого! —

І на мою показав. Та — за цебро.
Хлопець за нею. Поперед дядька отого
Як він метнувся! (Моє невгомонне добро!)

Раптом поранена жінка скрикнула кволо.
Я нахилилась до неї... Сповзали бинти...
Стала я поратись коло
Неї... Швидше б допомогти!

І поточилася. Люто вагон садонуло.
Гухнули вибухи. І обвалилася тьма.
— Діти!! — крик розтерзався над гулом...
— Де вони!! — болем кричала. Сама.

Все захлинулось. Я — до дверей. Не пускають.
Руки-лещата вхопили мене.
Ось вже споруди повз нас пролітають...
Весь ешелон жахом у безвість жене.

Пруть, сатаніють бомбовози над ешелоном...
Смерть обганяє... Нехай буде смерть!
— Діти!!— і поповзло невідомо від кого вагоном,
Що дядько отой не добіг на чверть...

— Діти!! — болем стікаю... Хто знає!.. Мовчання.
(Руки-лещата скрутили мене).
— Та відпустіте! — кричить хтось... Ридання...
— Саме страшне відбулося! Саме страшне.

Гул відкотився... Хвипини бомбили, години...
Став ешелон. Вагони сусідні в диму...
Винесли і мене. Як з домовини.
Мов навалили розпечену тьму.

Мертва я. Мертва. Не поворухну рукою...
Встати — не можу. А серце живе однак.
«Мусиш дітей рятувати за огневою
Стіною», — мама моя подає мені знак.

Чую далеке — «налетіли гулі та сіли на люлі...»
Чую близьке — кричать мої діти, кричать у вогні!
І я піднялася — і у чорному гулі
Побігла, зірвалась по вогненній стерні.

І терпла. Дубіла. В розривах — вмирала...
(Та чорного гуду розносився чорний блиск).
І я, захлинаючись кров'ю, волала
Над світом дитинства, над сяйвом колісок!

Врізалися версти летючі під ноги...
Крізь чорне гудіння побачила я —
Біжать мої рідні! Крізь вирви знемоги
Біжать мої рідні! Матуся моя!

А з чорного гулу вогнем садонуло,
Щоб ми не добігли. Ворог уб'є!
— Стрибайте у яр! — і почуло
Моє безталання і щастя моє!

Дибки звелася над вирвами залізниця...
Проповз бомбовоз. Ані кроку не можу ступить...
— Дітки!.. Дайте мамі напитися...
Немає!.. Не треба, не треба, не будемо пить...

...— Передачу закінчено. Виступала Марія Петрівна
Діброва,

Геніальна вчена космічного віку.

«Що таке мить щастя!»

У нас про це мова

Буде й надалі... Велику

Подяку прийміть, товариші з «Інтербачення».

Просимо телеглядачів відгуки нам надсилати.

До побачення!

А зараз дивіться документальний фільм:

«На Місяці Марії Діброві

вдруге —

бувати!»...

КРИЗЬ СИТО ВІЧНОСТІ...

Кризь сито вічності все просівається без повороту:
Обличчя, голоси і навіть знані імена.
Вони лишили все: веселість і скорботу,
І посвист птиць, і хміль вина.
І дальній шлях «Владивосток—Одеса»,
Й глибінь прозору у саду,
Двадцятий вік — дикунства і прогресу,
І двадцять перший — в сонячнім чаду,—
Оті роки, омріяні, хрещаті,
Що принесе Братерство всеземне.
І наші думи, наші руки вузлуваті.
Вони лишили світ: тебе й мене.
Як реактивний вік шуга над нами...
Червоне маєво в серцях народів б'є.
І знаєм — десь не за горами
Твоє й моє безсмертя настає.
І я прийду, і ти прийдеш на свято...
Як повернути ж їхні голоси,
І їхні очі, руки, що несли крилато
Тягар віків в ім'я краси!!
Кризь сито вічності все просівається без повороту.
І все ж ідуть до нас усі кризь забуття.
І вже несемо ми свою й чужу турботу
В глибінь пізнань, в глибінь життя.

Ну що скорбота! Мить стрімкого лету! —
Тривога б'є у серці спраглої землі:
— Візьми скарби мої, зірви тенета,
Хай вибухнуть сади на чорному крилі.

Гримкоче спрага. Дощ працює в блисках.
Пожухлий день розкрилив рясно кораблі.
І все навкруг — як лагідна колиска—
Гойдає цвіт повстань на тузі і золі.

І крок Планети — мить стрімкої туги,
І стогне жар, і клеппе стигла грімкота,
І гатить вир надій у відблиск недолугий,
І повнить даль тривог розвихреність густа.

Гримкоче спрага, дощ працює в блисках,
Стріляє цвіт на чорному крилі.
У юній вічності пливе колиска
Скорботної і дужої, як світ, землі.

ІМ'Я..

Ім'я... В чім суще...
В чім воно! —
Безхмарна далеч,
Скве дно!

Чи біль покори.
Шал бійця!
Чи навхрест руки —
До кінця!

Чи «чорт із вами» —
Гнів і мста!
Чи сльози щастя,
Самота!

Чи «пий — не пий, а —
Все ж помреш»!
Краса пізнання,
Спів без меж!

Імення суще,
Як світи.
Як суть і сутність.
Ти є ти.

НЕВЖЕ НА СВІТІ ВСЕ ЛИШЕ ПОВТОРЕННЯ...

Невже на світі все лише повторення:
Зима— весна, мороз— тепло.
І рух, і лет, і будь-яке прискорення —
Пізнання того, що було!
У космос плеснуло крило...
Безмежжя має виміру означення,
Як цятка, поле, як стебло,
Терпке й жарке, як зустріч, як побачення.
А що як ти лиш одсвіт, лиш озвучення
Минулого — і це мені
Таке судилося нове заручення,
Світила згаслого вогні!
А шлях — в польоті, вдалині...
Обабіч нього кетяги акації
І подорожники курні...
Йти! А, може, йти немає рації!
Діждусь рук твоїх, твого озорення,
Твого забутого тепла,
Діждусь всесвітнього ж таки повторення,
Де сонце — дощ, де блиск — імла!
І знов невтома облягла:
Безмежжя має виміру означення,
Але ж і вічний рух крила
Несе із безконечністю побачення!!

**ВСЬОМУ
Ж
ВІНЕЦЬ
ВОНА**

І СТОІТЬ ЛЕБІДКА...

Небо прихилити, обтрусити роси —
Все для тебе зможу,
Хоч життям протюпаю натщесерце, босий,
Борг на борг я мнѐжу.

За горою — пісня, а за морем — крила...
Відшуміли сизі...
Де колись ходила, де колись бродила,
Всі дороги в кризі.

Прихилив я небо, обтрусив я роси,
Але йшли дівчата —
Заплели ті роси у весільні коси,
Нам лишилась втрата.

За горою — пісня, а за морем — крила...
Відпливло світання.
І стоїть лебідка, в кризі, посивіла,
Як твоє прощання.

ДИВО

А двоє бігли під дощем,
По місту бігли.
І він розмахував плащем —
До моря встигли.

Здіймався гребінь з далини
Іскристим тканням,
Бузковим подихом весни,
Пахким сіянням.

І окроплялись береги
Вогнем-бруньками.
І розпрозоривсь навкруги
Весь світ струмками.

Крізь малиновий дощепад
Веселі бігли.
І він такий був світлий, рад —
До моря ж встигли.

Хай поїзд здалеку гука...
Яка красива
Стоїть його любов терпка,
Аж мре — від дива.

ПРИСВЯТА ДРУЖИНІ

О дальній шлях, посріблений бруньками,
Легенди стиглих днів, що зчарували плин,
Юнацькі розквіти, наповнені громами,
Блакить хурделиць, зір врожайістих полин,
Арена прагнень — ряснота над нами.

Іскряться звуки і калиново, й високо,
Нуртують, плещуть аж на полюси землі,
Неначе райдуги стобарвно і стооко
Окреслили живі турботи і жалі.

Нема страждань мовчання, гіркоти глухої,
Іржаве світло прощавань сплигло давно,
Живе широкий струм розради запашної,
Ненависті кінець — і пломенить вино,
Армадою краси розкрилюється знов.

І вік наповнено добром і сподіванням,
Неначе серце породіллі в стиглу мить.
Навік, Плането, в те калинове звучання
Окресли шлях — хай ряснота жаги шумить!

ТИ НАРОДИЛАСЬ У КЛЕНОВІМ

Ти народилась у Кленовім,
Оріль пливла крізь листопад,
Крізь береги м'які, багрові,
Ген до заобрійних свічад.

Полум'яніли ті озера,
Як сльози журних журавлів,
Що розпач свій, мов срібні пера,
Губили посеред полів.

Вони повернуться в Кленове
Ізнов, з чужинної біди.
Із щирим полем синьобровим
Оріль ще вип'ють від жади.

І розпластаються — до крові —
На Українній вже землі...
Ти народилася в Кленовім,
Як з туги терпли журавлі.

Я від терпкого болю розквітаю,
Я від штормів буденних слів вмираю,
Я від твого дихання воскресаю,
Красо моя!

Мені явивсь...

Кигиче шлях... Та все в тумані...

І лебединий сплеск...

Та все в імлі.

І роси струшують багрянні
Сади музичної землі.

І зріє плід, і зріє туга,
І сполох б'є, і гасне шлях.
Штормів німіє недолуга —
Буденних марень дивний ляк,

Бо я торкнувсь чола освяти,
Бо я припав до уст грози,
Бо я несу, як світ відплати,
Красу багряної сльози.

ДАВНЕ ФОТО

Давнє фото. І давні тумани.
Затамований смуток, мов давні, тяжкі журавлі...
Може, крикнуть:

— Кохана!

Відгукнеться: — Коханий!

Крізь розп'яття, крізь горе, крізь вічні жалі.

Віддаляються спогади... (Мов промайнули століття).
Мовчазніють дороги... (Бо викричав кожен своє)
Лиш байдужість іржава (Ніби щедре поліття)
Й забуття падолистом — туманами радощі п'є.

Зупинилося все. За картинками і за відбитками
Проривається крик [...Може, кличуть когось журавлі!]
Тільки він і вона вже назвалися свідками,
І горять на розп'ятті минулого, мов на землі.

Давнє фото... Кохана чекає коханого...
Давнє фото... Як дивно, що фото оце збереглось.
А із шляху тяжких журавлів, із розп'яття багряного
Розплітаються роси...

А може, це тільки здалось...

За якою порошею років і смутку,
За яким же розгілненням неба і сяйва землі,
Я до тебе виходив і брів по жаркім первопутку —
Знають тільки сади, і мости, і журні кораблі.

Гей, шуми, вишумовуй, як листям, стрічанням...
Гей, стелися крізь далеч — а треба ж пройти...
Гей, пливи, відпливай — назавжди ж це, востанне! —
І за все, що й не снилось — прости!

Відспівало вже небо, відсіялись роки,
Так чому ж це пливуть і сади, і мости, й кораблі?
І не скаже ніхто — скільки ж плавать і доки
Крізь мої вітровіння, і сни, і жалі.

Обпечи мене плеском далекої хвилі стрічання,
Обпечи мене білою хугою снів.
Я на берег зйду, як твоє заповітне кохання,
Як тривога і щем березневих огнів.

Опромінється світ для терпкого солодкого цвіту,
І повіє, повіє таким з далини,
Що крізь тишу ядерну, громами пахкими налиту,
Запливуть береги в щебетання весни.

Тож і кличу: «Прийди! Щоб не снилося тільки
стрічання».

Тож благаю: «Прийди на мої береги,
Очманію, завмру, задихнуся з твого кохання,
Розірвусь, наче брость, од кипіння снаги».

Розкажу тобі сном
І мовчанням,
І тим легким крилом,
Як світанням,
Клекотанням громів,
Таїною —
Зламом рук, зламом брів
Над тобою,
Що мої кораблі —
В хмаровищі,
Де блакитні жалі
В громовищі.
Кинь шлях таїну
У мовчання,
І я знову майну,
Як світання,
Зламом рук, зламом брів
Над тобою,
Щоб мій біль не гримів
Стороною.

Хай тиха радість на прощання
Розкаже все,
Що зустріч наша не остання.

Не занесе
Широколетна хуртовина
Оцей поріг.
Хоч лиш крайнеба тополина —
Маяк доріг —
Зеленим пломенем — в освяті —
Боронить час.

І вже стрічання, мов на святі,
Вітає нас.

ВСЬОМУ Ж ВІНЕЦЬ ВОНА...

**Коли запах грозою день,
Мені здалось, що ти,
Коли запах грозою день —
Не зможеш добрести...
Коли запах грозою день —
На березі лиш я.
Коли запах грозою день —
Скипіла течія.**

**Тобі я кинувся навстріч
І руки розпростер.
Тобі я кинувся навстріч,
Хоч шлях вітрюга стер.
Тобі я кинувся навстріч,
А в берег — буревій,
Тобі я кинувся навстріч
У люті вогневій.**

**Але раптово все сплигло
За гори, за луги.
Але раптово все сплигло,
Лиш тиша навкруги.
Але раптово все сплигло.
Тому, що поруч ти.**

Але раптово все сплигло
В мовчанні доброти.

А найдивніше: в тиші слів
Нічого й не було.

А найдивніше: в тиші слів
Лиш райдугу звело.

А найдивніше: в тиші слів
Зачах мій стогін враз.

А найдивніше: в тиші слів
Ні люті, ні образ.

Тому я й прагну доброти
Навік, без каяття.

Тому я й прагну доброти
На все своє життя.

Тому я й прагну доброти —
Гроза — лиш мить жахна.

Тому я й прагну доброти —
Всьому ж вінець вона.

СОНЯЧНІ РЯДКИ

Ішли ви Пушкінською в сонці,
Ішли... А звідки! Хто це зна.
Платани — тиші оборонці —
Тримали щебет. Далина

Струм'їла пахощами сонця.
Пливли машини звідусіль.
Й міраж в очах... Візьми, дотреться,—
Яка в очах медвяна сіль!

І стигли хвилі, й перегуди
Кропили плетиво доріг,
І сонячні, квітчасті люди
Ставали морю на поріг.

І все ж я чув лиш Ваші рухи,
Той незбагнений людям крок,
І спраглий щебет завірюхи,
І розплеск сонячних гілок.

Коли б мороз, а то ж пече вітрюга;
Коли б журба, а то ж з'їдає туга.

Коли б лиш сварка — ні, гірке ж прощання;
Коли б сльоза, а то ж, як струм, ридання.

Коли б зневіра — палить безнадія;
Коли б кінець — а то ж не гасне мрія,

Світанням раннім знову йде в тривогу,
Тобі лиш вірна, а не чорту й богу.

**Невже й мене пройма жура осіння!
Імла вповза на темно-сірий брук.
Бульвар безлюдний. Самоти квиління.
Ліхтар з каштанових скотився рук,**

**Над головою ззис. Не зводить ока.
Такий жаркий. «А де ота жура,
Коли й штормів іскрить струна висока
І в одсвітах каштанова кора!»**

А що як ця оскома самоти
Тебе лякає так, пече!
Ти відігрій хоч клаптик мерзлоти,
Що душу їсть, відчуй плече.

Ну, ось рука — байдужий струм не б'є,
Ну, ось рука святої чистоти.
Це все твоє, це все лише твоє,
Бо я — це ти, навіки ти.

Відходиш знов, ні слова, ні руки...
В глухих очах — ні жару, ні грози...
Невже лишилися для мене на роки
Закам'янілі дві сльози!

Дивно те, що крізь давнії дні спогадання
Світлий сад, світлий шлях — на долонях твоїх.
Та блакитна альтанка впливла у світання
! розсипала сміх — на долонях твоїх.

Поцербилось проміння на стеблах росинок,
Але сонце усе — на долонях твоїх.
Лиш кровинки прощання — на вістрі тичинок —
На руках моїх,
А не долонях твоїх.

А ЩО, ЯК ВИТВІР МІЙ, ТО КОПІЯ БЛІДА...

**А що як витвір мій, то копія бліда...
Вишневий подих шерхне на устах,
І рук жага, і щира знада молода,
Лиш крок розпластаний. Неначе птах.**

**Не відлетиш. А що як цвітом відлетиш!
Журба проллється в келех самоти,
Тоді й сама нізащо сизу не приспиш.
Не віднайнеш до зустрічей мости.**

**Тож дивний струм очей залишено на згад,
Тож чистота ще спогад обів'є.
З моїх бажань терпких ізнов розстелить сад
Те розбруньковане добро своє.**

**Даруй мені, що вимріяв тебе, як сні,
Несу, як чисту знаду, на руках.
Торкни ж мене, торкни мене, не жди — торкни.
Вишневий подих шерхне на устах.**

ЗВИЧАЙНО, Я ТЕБЕ ІЗНОВУ ПРОВЕДУ...

**Звичайно, я тебе ізнову проведу,
Черкне крильми весняний птах стежки,
І попливуть струмки пахучі у саду,
Затьохкають листатії гілки.
Побіжимо до річки навпрошки.
І прихилю я небо вічне, як сади.
І дві мої руки, і дві твої руки
Переплетуться — спраглі — назавжди.**

**Вологоока дивиться гірка жура,
І сива павутинь вплелася в дні,
Вже й птах торка струну притишену Дністра,
Про щось кричить в небесній глибині.
Здається, не судилося мені...
Здається, і тобі чужий цей світлий сад.
І завмирають на гілках пісні,
Щоб не лишилось більш і стежечки на згад.**

АЛЕ ВСЕ Ж ТАКИ ТИ З ВИСОКОСТІ ХЛЮПНИ...

**О, як швидко лишають міста літаки,
Все по рівній стежині угору та вгору...
Чи побачиш прощальний мій помах руки,
Мою тиху сльозу, мою тугу прозору!**

**Так стоятиму довго, аж поки з доріг
Не хлюпне мені небо цілющі краплини
На розраду мою, що й для тебе зберіг,
На журбу-самоту, на болючі хвилини.**

**Може, в цьому й краса і, що лишаємо вмить
Найріднішу стежину і зустріч-освяту.
Це ж, либонь, щонайкраще — як далеч шумить
І планету несе повз залишену хату.**

**Але все ж таки ти з високості хлюпни
Із Чумацького шляху надії краплину
Крізь буденне безсоння й космічні сні,
Бо інакше отут, край дороги, загину.**

**А я кричатиму-кричатиму,
Хоч кречет крик перекричить.
І все ячатиму-ячатиму.
Хоч лебідь жур переячить.**

**І стану грюкати і грюкати.
І грюк впаде на брук з-під рук,
У спазмах терпнути, лукукати,
А мо'', на звук озветься гук!**

**Збулось! Почула. І жахнулася.
Аж душу душить і дере.
І все до обрію — зімкнулося.
...Дерев'янію між дерев.**

КРІЗЬ СТОГІН САДУ...

Крізь стогін саду шльопа перелітник
Пожовклий вітер, кличе заметіль.
Мовляв, так остогидло, що самітник,
Хоч подавайсь світ за очі звідціль.

Бо що та яблуня — така кислиця;
Що абрикоса — розгубила плід.
А він не просто перелітна птиця,
Він знає, де клювать, а де не слід.

Іще весною — пурпуровий трішки —
Так вишню обпалив — зчорніла геть.
Аж облетіли з листячків маніжки,
А вже сухоти доконали твердь.

Ми ще покажемо себе, їй-богу!
Хоч порох сиплеться із нас оце.
Ще ми оту холодну недотрогу
Закрутимо, дихнемо їй в лице.

Крізь стогін саду шльопа волоцюга
Пожовклий вітер, трусить ще гілки.
А на плече вже наляга зав'юга.
Й сивіє вітер. Й хряпа між грудки.

ВИПАДОК У ЛЬВОВІ

О, як ішла вона по Львову,
За нею — сонце... Як ішла!
У хлопців відбирало мову,
В очах туманилась імла.

Й повітря хтось ковтав жадливо,
І хтось, багрянний, пламенів.
І хтось до неї ж: «Ох, так диво!
З яких з'явилися ви снів!»

І хтось зайшовсь зненацька свистом.
Затих. І знов — затупотів.
Лиш я до неї падолистом
Із давніх років залетів.

Встеляв дорогу волошкову,
Щоб тільки дівчина ішла
По настороженому Львову,—
І відступала пліток мла.

Я на засмаглі ніжні плечі
Дививсь у заздрісній журбі.
Оці ж то плечі, вже до речі,
Спокою не дали юрбі.

**Літ вісімнадцять... Більше, може,
Дівочій світлості було.
Усе у ній, як ранок, гоже:
І стан, і очі, і чоло.**

**Звучала зустріччю хвилинка:
Звідкіль вона така, звідкіль! —
Пружна, і трепетна, й промінна,
Як пелюсткова заметіль.**

**Вона ішла крізь хлопців прямо.
І рій притих. Не тупотів.
А з рук Міцкевича Адама
Над нею янгол пролетів.**

**ДЕЩО ПРО ОЛЕКСАНДРА ДЮМА,
ПРО КОЗАКА І ПРО НАС...**

**І я вороним заплету вогневицю,
Помчу в невідомість шалену...
Навіщо Дюма приїздив у станицю,
У терську станицю Червлену?**

**Забуто Париж, позабуто Європу,
Томливі дрімотні салони,
Летів рятуватися не від потопу
В кавказькі багрянії гони.**

**— Ах, швидше, погоничу, швидше, козаче.
Ані на хвилину спочину.
Щось їдемо, їдем... На місці неначе.
До біса! Жени до загину!**

**Світанок розсипав над Тереком іскри,
Стожильні стомилися коні.
— Ох, пане-французе, і сам же я бистрий,
Аж гупа від лету у скроні.**

**Хоч я нетутешній, не з цеї станиці,
А дух забиває, як гляну.
Хотів би минути я і не спиниться,
Вчинити б так радив і пану.**

Не будете мати спокою ніколи,
Якщо не минете Червлону.
Так, може, об'їдем тихесенько полем,
Вгамуєм цікавість скажену?

Ох, пане-французе! І звідки на світі
Така дивина промениста?
Потрапив і я в ці невидимі сіті,
Пропала душа моя чиста.

В станиці повсюди троянди червоні,
Аж плеще вогонь на паркані...
По вулиці мирно потюпали коні,
Спинились баскі на майдані.

Багатство таке і листате розгілля!
Французу ж усе — ні до чого.
Задумався. Зблід він. Немов на похмілля.
Про себе щось шепче... Їй-богу!

Пливуть вулицями козачки червленські,
Одна красивіша другої.
Ну що там Маришкіни та Оболенські —
В Парижі не стрінеш такої!

Різьблені уста, темно-каре сіяння,
Віночком заплетені коси.
Легка похода, як світанку звучання,
Як цвітом напоєні роси.

А ось і Явдоха Догадиха поруч.
Смаглява. Ошатна. Ступає...
Козак задихнувся, здається, не в пору;
Французу щось серденько крає.

«Чи бути в Парижі? А що як не бути?
Ось зараз впаду на коліна...
Явдохо! Явдохо! З твоєї отрути
Загине й воскресне мужчина.

Європу об'їздив, а рибоньки-панни
Такої не бачив я досі».
Явдоха спинилася. Подорожани
Неначе знайомі Явдосі.

Та й геть зашарілась... Швидкою ходою
Догнала козачок веселих.
Станичник французу сказав з гіркотою:
— Отак — не кує і не меле!

Крутнулась, побігла... Ох, баби-гадюки!
Ну все. Повертаємо, пане?
Не знаю, як ви — спопелію від муки,
Як ще раз Догадиха гляне!

Зірвалися коні, звихрилися коні.
В галоп! — по вогнистім Кавказу —
Верства за верствою в солодкім безсонні
Й спочити не стали ні разу.

**Вбачалось французу Дюма Олександрю:
Явдоха пливе по столиці,
І небо схилило трояндну гірлянду
На карі її зоряниці.**

**Таку-то бувальщину років минулих
Повідали нам нещодавно.
Погейкали ми серед рідних і чулих,
Усілись і випили славно.**

**А десь там у світі ревли самольоти,
Готові рвонутись відразу
В незапрограмовані нами польоти,
В козачі станиці Кавказу.**

ТЯГАВ НЕ РАЗ ТЕБЕ ЗА КОСИ...

Тягав не раз тебе за коси
І снігом тер бліде лице,
Та біс учителя приносив,
Жалілась знехотя:— Оцей...
— Оцей, що бився?

Марш додому!

А ти, голубко, віднеси
Записку...

Хлопець несвідомий,
Батькам не скаже... Й не проси.
В глухім провулку заховався,
Тебе помучити хотів.
А ти не йшла. І не діждався
На другий день я й поготів.
У школі стріла... Жар, калина!
Шепнула щось. І попливла,
Косою бавлячись...

— Причинна!

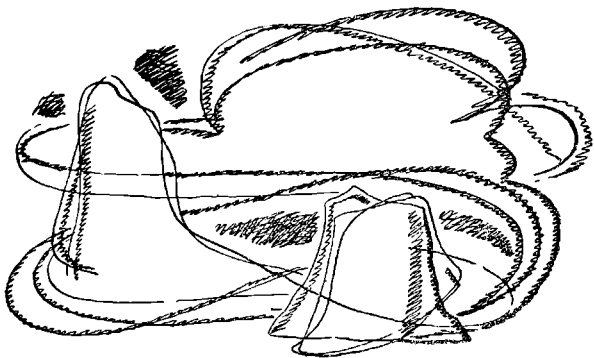
Подумав я. І злість взяла.
Побіг, звалив, вхопив за коси,
Давай вмокать у сніг лице...
Та біс нікого не приносив,
І не сказала ти:— Оцей...

Ходять теплі звуки...
Ніч, мов та печера...
Лиш на юні руки
Плеснули озера

Степового трунку.
Сплески цвіту чути.
Очманів з цілунку,
З переброду-рути.

Місяць із печери
Вплива столунний,
На пахкі озера
Натягає струни.

І бринить до ранку
Любосне прощання.
Нічку-наддністрянку
Допива світання.

**Прибержіть
моє ви серце**

Голос 1941 року

Третій

Із цехів, з інститутів, із шкіл дорогої Одеси
Ми в атаку пішли в розпанахані ранки.
Щоб пощезли кати, під війни смертоносні колеса
Ми кидали серця, як гранати під танки.

Піднімались простріляні, смілі, і вперті, і зоряні...
Через сотні смертей і вогненні муки.
Як Одеса уся, як уся Батьківщина — нескорені.
Перемогу кували серця наші, руки!

Земляки. Побратими. Хай мирного неба наснага
Запашними дощами проллється для цвіту.
І знамена буяння здіймає синівська відвага
Молодого і вольного, нашого світу!

**ЛЕТИ,
ЮНАЧЕ МІЙ,
ЛЕТИ**

ШКІЛЬНІ РЯДКИ

1

Послухай, друже мій, дружино,
Одну бувальщину життя.
Дністер де грає білопінно,
Було-росло собі дитя.
Ріка ламає, кришить кригу,
Ріка скрегоче: «Все б знести!»
— От саме й плавають у відлигу,
До моря можна допливти!
І хлопчик [торба через плечі,
Книжки в ній, страва школяра]
На задрість первакам-малечі
Кричить: «Відчалівай, пора!»
В руках тишина засвистіла,
І сизу кригу понесло...
Біжить матуся заніміла,
Летить на виручку село.
Промеклого, несуть в кожусі...
— Попав би в льодовий капкан!
А він крізь сльози до матусі:
— Не плачте! Буду — капітан!..

Не знав він спокою ніколи,
Веселий, зухвалий хлопчак.
Літав він у мріях на полюс,
Боровся у пеклі атак.
Проходив тяжкими пісками
Презлючу суху Кара-кум.
А в нартах шорсткими снігами
Він їхав до ненців у чум.
Знайди ще такого меткого!
Хоч вчивсь на відмінно завжди,
Дівчатка жалілись на нього,
Тікали, немов од біди.
Грозою шугав на перерві,
Вовтузив хлоп'ят повсякчас.
У батька звихрилися нерви,
І плакала мати не раз.
— І що з ним, порадьте, робити?
Хоч вижени з дому у світ.
Скрізь діти, поглянеш, як діти.
Тут — б'юся, мов риба об лід.
Одна тільки в світі людина,
Хоч що ти їй не говори,
Казала: «Надійний хлопчина».
І це був учитель старий...

І ось в піонерськiм загоні
З'явився веселий сурмач.
— Вставайте! Осідлуйте коні!
Матусю, не плач.

І мати, всміхаючись, руку
Здіймає, шепоче: «Щасти!»
Вицокують коні по бруку...
— До зустрічі! Друже, лети!

Вогнисті іскрять ескадрони,
На захід тікають пани,
І прапор злітає червоний,
Як вісник людської весни.

Завмерли в задумі хлоп'ята,
Бешкетники перші мовчать...
Дорога походів крилата
Їх кличе й знов буде ще звать.

І падають оплески гучно
На того, хто пісню приніс.
Аж хлопцю самому незручно —
Притих, посвітлів і підріс...

Коли сиджу над зошитами білими,
Мені шумлять дороги і гаї...
Виводили руками ще невмілими
Ласкаві діти літери свої.

О скільки тут відваги і наївності!
О скільки тут добра і простоти! —
Отої щиросердої чарівності,
Що всіх зове в незнанії світи.

Це ж їм усім трудитися і мріяти,
Це ж їм водить космічні кораблі,
І світ братерства й рівності леліяти
На яблуневій ненецці Землі.

...І знов сидять над зошитами білими,
А в клас весняне сонце загляда.
Й проходить між рядками ще невмілими
Цей перший день зростання і труда.

ХЛОПЦЯМ ЗРАЗКУ ВОЄННОГО

О хлопці тихі, вологоокі,
Бо кожен день ваш — дивина,
А ваші руки, то неспокій,
А ваші очі, то далина.
Зразку воєнного і віку ви
Космічного. Вологоокі хлопчачки.
Пливете сміло життям, як ріками,
Ви — хлібороби й моряки.
І над порогами ви не німієте,
І не сивієте в мольбі,
Такою силою над світом вієте,
Що неміч сохне у журбі.
Не для повчань чи дипломатії
Зразку воєнного ви, хлопчачки.
З нігілістичної святої шатії
Ви шкіру спустите, раз то — вовки.
Лиш одного не переносите:
Брехні, брехливих, брехунів,
Тому в серцях зненависть носите —
Батьків загиблих біль і гнів.
О хлопці тихі, вологоокі,
Ваш кожен день, то дивина,
Бо ваші руки — то неспокій,
Бо ваші очі — далина!

І ВІДСТУПИЛА ТЬМА ЗЛОСТИВА...

**За потрясіннями І димом,
І можновладдям сили зла,
Душі пустелю несходиму
Жарка жадоба обняла.**

**Помолоділа у двобою,
Сто раз освячена в росі,
Жага здіймалась тятивою
І пламеніла у красі.**

**На світових шляхах огуди
Віки щербились. Як мечі.
Вона ж огнем проймала груди
Усім, хто падав ідучи.**

**І відступила тьма злостива,
І ярість світла напливла,
І пахла променями злива,
І цвіт між хмарами несла.**

ПРИБЕРЕЖІТЬ МОЄ ВИ СЕРЦЕ...

**Прикордонникові — поетові
Володимирові Пузиренкові**

**Як задихнуся від жадови
Іще непізнаних доріг
І смерті постріл покоробить,
Зіб'є мене, зіб'є із ніг,
Ще підведуся наостанку:
— Бери, бери мої кістки.
Але не серце. З цього ранку
Залиш жадібне. На роки.
Ще на червоному кордоні
Ворожа куля цвіт проб'є,
І вартовий впаде в розгоні,
Життя рятуючи й моє.
І лікарям потрібне буде
Гаряче серце для бійця,
Щоб рятував він землю, люди,
В боях не знаючи кінця.
Прибережіть моє ви серце,
Кістки зарийте над Дністром.
Іще аж креше герць за герцем
Між злом і ствердженням добром.**

ПОРАДА

Ви не кричіте. Тихше якомога,
Тихіше снігу, що на лист ляга,
Висловлюйтесь... Бо крик — душі знемога,
Бо крик не мудрість, ні, оберіга.

Спокійно. Ясно. Слово знає кожне —
Воно живе для світла, для краси,
Як обпік мислі, хвильне і тривожне,
Із сонця, як говорять, із роси.

Подумайте. І зважте. Не кричіте.
Горлянка — то поняття лікарів.
Ви мудрість Слова мудрістю вберіте,
Щоб кожний нерв даремно не згорів.

НАВЧИСЯ СЛУХАТИ Й СЕБЕ...

Усе ти слухаєш, усіх...
Послухай раз на рік себе.
Можливо, гріх то і не гріх,
Що все до пельки хтось гребе?

Можливо, вчуєш ти оце,
То й затремтить твоя рука.
Не порятує ні слівце,
Ні допомога тут швидка.

Бо не почувєш ти струни,
Ані людської доброти,
Ані жадоби вишини,
Ані вселюдської мети.

Натомість бовкне щось із дна
Душі твоєї — пустоти,
І хвилька виплесне мутна
Буденний смітник суєти.

А щоб не трапилось біди,
Яка усе живе згребе,
Що не роби, де не ходи —
Навчися слухати й себе.

Я ЧАСТО ДУМАЮ ПРО ТЕ...

**Я часто думаю про те,
Чого навкруг не все цвіте
І осипається завчасно...
Ти в бубон б'єш, у сурми дмеш,
Тобі все ясно, дуже ясно,
Що світ — живе, що світ — без меж.**

ХІБА СОБІ ЛИШЕ БАЖАЄМ ЦВІТУ

**Хіба собі лише бажаем цвіту,
А не усьому спраглому ж це світу,
Тоді навіщо ми: і ти, і я?
На берег Вічності лягла тривога —
Людська стосила мудра течія,
Людська стосила трепетна залога.**

ЗДОБУВ КРУТУ ВЕРШИНУ ЗА ВЕРШИНОЮ

Наслідування

**Здобув круту вершину за вершиною —
Не зазнавайсь. Подумай. За долиною
Дзюрчить струмок. І вогник у вікні...
Летиш над кручею, летиш над прірвою,
А хтось безкрилий у самотині
Тебе любов'ю окриля безмірною.**

ДІЛЮСЯ СКАРБАМИ ДУШІ

**Голодний рік. Мете сніжок. А в хаті на печі
Притихлий і припухлий мрію все про калачі...
Везу вже селами і кожному кажу: «Кусай!»
Куриться шлях. Півсотні зим звихрило по стерні.
Наївносте свята! Світи моя! І не згасай.
Ділюся скарбами душі. І весело мені.**

БЕРЕЗЕНЬ

Бентежний березень мінявсь щодня:
То з півдня ніс відлиги пах,
То геть засніжений, в грудках,
Гасав скажено степом навмання.
І, обезсилений, зачах.

Дзвеніло повноводдя, прислухався світ,
Чи гомін журавлиний плів —
Провісник квітування, злив —
Тож пролісок — голівку в небозвід.
Аж бризкав синій перелив.

А я схвильований, тривожний мчав.
Когось шукав я у юрбі.
Кого — не знаю, далебі!
Не відшукав, не зустрівач.
І знов молюся, березне, тобі!

1946

АКВАРЕЛЬ

Поля дрімають. Став, осика
В гарячій сні. І лиш дівча —
Пружне, пахке, немов гвоздика —
Світанок сонячний стріча.

Під душ холодний — личко, плечі...
Дійницю — в руки — і на тік.
Згадався їй минулий вечір
І слово сказане: «Навік!»

А свіжий вітер так лоскоче.
Іде. Збиває росоквіт.
На стрісі голуби воркочуть
І бджоли мчать до карих віт.

І раптом скрикнула дівчина,
Бо там, де цвів небесний мак,
Пливла не пісня журавлина —
Летів омріяний літак.

1939

Сонце тихо над містом згора,
Вечір зоряну стелить пільму.
Ти без подруг виходь до Дніпра,
Хочу стріти кохану саму.

Зацілюю тебе на лету,
На руках понесу у гаї,
І волосся м'яке розплету,
Й задивлюся у зорі твої.

Будем ранок рожевий стрічать
У бузкових краях запашних...
Ти виходь до Дніпра без дівчат,
Гарні друзі —
нам краще без них.

ЧОМУ ГОРИТЬ ВОДА ВНОЧІ...

**Чому горить вода вночі,
Краплина кожна грає!
Ти їй, кохана, не лічи,
Бо їм кінця немає.**

**Краплина кожна ллє вогні,
Після дощу — палає.
Вода горить! Скажи мені,
Чи не тебе чекає?**

Ходить тиша і сон над землею
І стікає росою в сади.
Будь сьогодні й навіки моєю
І зорю за зорею збуди.

Хай промінеться небо, як серце,
Навкруги пламеніє весна,
Що ми зорі збудили — не сердься,
Наша вічність — як мить пролітна.

**Ти не проси мене спочити,
Ти не благай мене заснуть.
Без мене квіту не яріти,
Не вирушать тополям в путь.**

**Навкіс дощам не бити в обличчя,
В ріллю не падати весні.
Повинен я цією ніччю
Вогнисті викресать пісні.**

Ти найперша, близька, ти остання
У юнацьких роках.
Залишилася так в спогаданні:
Пружнорвійна, на бистрих дубках,
У братерськім і милім гурті риболовів,
Нелукавії, щирі серця,
Де не вміють на вітер виплескувати слово,
Починають — ведуть до кінця.

Наливаються вишні, цвітуть матіоли...
У сусідів весілля по тижню ідуть,
А тебе не вернуть, не побачить ніколи,
У наметі моїм не почуть.
Тільки й будеш назавжди моя в спогаданні
З сонцепроменем в карих очах.
Незабутня. Найперша. Й остання.
У юнацьких роках...

1946

**Над містом вечір лине...
Вставай, шукай, іди!
Невже твої, дівчино,
Я не знайду сліди?**

**Іду... гудуть сирени.
Здається, неспроста.
Аж ось біжить повз мене...
Ні, ні! Не та, не та!**

**Дивлюсь: аж там, де клени —
Дві тіні вдалині.
Кричать, кричать сирени...
А що ж робить мені?**

1939

Хочеться, рідні, мені побажати
В ніч новорічну від щирого серця:
Хлопцеві дівчину вірно кохати,
Ту, златокосу, що серце із перцем.

Ту, що як пісню — так лунко виводить,
Ту, що у горі й на крок не відстане,
Ту, що зальотників сотнями зводить,
Тільки на жодного ніжно не гляне.

Хочеться дівчині прямо сказати —
Бачиш, отой, чорнобривий хлопчина,
Трішки мовчазний він, трішки кирпатий,—
Дуже надійна і чесна людина.

Буде голубити, буде любити
Так, як ніхто і ніколи на світі!
Буде тебе на руках він носити —
В пісні і в ласці, в сонці і цвіті.

Бачите, рідні, зоря пломениться,
Так і бринить у хвилину стрічання...
З року Нового судилось любитись...
Хай же зоріє над вами кохання!

ЛЕТИ, ЮНАЧЕ МІЙ, ЛЕТИ...

**Юнак летів, летів на схід,
І хлопцю весело було.
Від сто болячок, сотні бід
Його на крилах понесло.**

**І, як ведеться здавнини,
Ті, що летять,— грам двісті п'ють.
І на чотири сторони
Уклін доземний друзям шлють.**

**Мовляв, і вам бажаєм теж
За нами линути в світи,
До тих незнаних узбереж,
Де знов нові встають мости.**

**Юнак підспівував собі,
Не потягався і не спав,
Як це траплялось, далєбі!
І пасажирок не чіпав.**

**І хлопцю весело було,
А небо прямо в серце йшло:
То каравелою пливло,
А то трояндами цвіло.**

**А то хлюпнула синь така,
Як чорноморської вали.
І сонце прямо з літака
Пірнуло в синь. І знов спливли**

**Блакитні, трепетні мости,
Росисті, стихені сади...
Лети, юначе мій, лети!
Планету всете обійди.**

**Лети, юначе мій, лети.
І я з тобою до кінця
На крилах. Хай встають мости,
Лягають світлі крізь серця.**

**Хай на чотири сторони
Зове жадоба спраглих літ.
Ми летимо із давнини,
І нас чекає дивосвіт.**

**І ВЖЕ
ШИКУЄТЕСЬ
ДО
БОЮ**

А МИ НЕСЕМ З ТОБОЮ...

— Потрібен рух!— сказав орел і кинувся у простір...
— Потрібен спокій!— пічкурець йому з болота.
А що, як ми на цьому світі збайдужілі гості,
І навкруги все — плинна мука і скорбота!

А що, коли одне для заперечення другого!
А що, як все скипа для радості і злету,—
Геть забиває дух дерзань від дивного, стрімкого,
Оновлює і молодить гірку планету!

Світи — антисвіти... Як і покора чи повстання...
Орли і пічкурці... А ми несем з тобою:
Свою жагу, свій біль нестримного пізнання
І невтоленність звершень вічного розвою.

СПІШІТЕ ДО ТЕАТРУ

Присвята А. В. Н.

Спішіте до театру... Ввечері
Завжди спливає відчуття,
Що ти бриниш в якомусь клеченні
Із сяйва, мислі. Все життя.

Що ти чекаєш миті сповіді,
І вже готовий скласти звіт:
До цноти — чесно, в щирім золоті
Душі своєї, в леті літ.

Весь опромінений і стишений,
Заглиблений аж до струни,
Не розбуялий, не засніжений,
Увесь, як перший блиск весни.

Спішіте до театру... Звіримо
Свою і цноту й відчуття.
Театру сяйво, мисль довіримо
Душі своєї. І — життя.

МОЛОДОМУ АРТИСТОВІ

Ввійшов ти в храм, де Заньковецької жага,
Де Кропивницького труди, де Тобілевичів огонь,—
Нехай тобі всевишня мисль допомага,
Ти не змілій, не виродись, навіки ти не охолонь.

Гуркоче вік... Не декорації в диму —
На голову землі летить тяжкий недобрний чорний дощ.
Лупій напалмом всім несе неволі тьму,
І книги ще горять — мислителі горять — посеред площ.

Тобі дано розкрити життя земне
В усіх відтінках, барвах, єдності і спільності, гляди:
Добро не висієш, то звихриється страшне,—
Планета репне від сталевої розбійної ходи.

Гартуй бійців-мислителів і грань,
В гоньбі щоденній хай не гублять величі ідей жарких.
Ти входиш в храм, тож першим проти зла повстань
І завше засівай добро людське в живих серцях людських.

НА ВЕЧОРАХ ПОЕТИ СВІЖІ ГРИМАЮТЬ...

Рядки, рядки розвихрено як рипають!
Трясе присутніх кожен буйний блиск і звих.
На вечорах поети свіжі гримають
Гулкими назвами своїх модерних книг.

А потім в далечі ночей неонових
Один ще одного розстрілюють під сміх.
І в шемрінні тополь — алей капронових —
Вони ж єдино-вірний вихваляють гріх:

З епох в епоху, та з мечем, караючим.
На розсуд свій лишають людям видатних.
Аж поки ранок, росами не граючи,
Наляже втомою на бардів промітних.

Ідуть собі по місту світанковому,
Торкни з них кожного — озветься, мов орган.
І сипле в очі їм у шалі барвінковому
Свою метіль життєвий океан.

РОЗДУМ ВНОЧІ

Я в задумі сиджу, а за вікнами місто у сні —
Стали ширшими вулиці, вищими стали будинки.
На майданах, у скверах м'які ліхтарі в глибині.
І летять через місто усе променисті сніжинки.

Аж за обрієм ніби десь скрипнув трамвай, десь авто
Прохурчало. І знову широка і чиста дрімота.
Чи прокинеться гомін! Не скаже, здається, ніхто.
Кажуть, гомону ніч назавжди зачинила ворота.

Не стомися, задумо... Даровано тільки тобі
Це безсоння спокою, цю світлу незайману тишу.
Хоч комусь видається — життя в цілоденній гульбі,
Лиш кермай у буденщину ситу, в наживу маснішу.

Ти не спи, моя думо... І в цьому пізнання краса:
Прочитати минуле, відчутти майбутнього кроки.
На лапатах майданах проміння між гілок скреса
Й мерехтить, мерехтить крізь задуму і вічний неспокій.

І ВЖЕ ШИКУЄТЬСЯ ДО БОЮ...

**Слова — і сині і рожеві,
Слова — веселі та сумні,
Вогнем гартовані, крицеві,
І просто — тіні неземні.**

**Слова — червоні і зелені.
Слова — холодні і жаркі.
Слова — і люті й навіжені.
Слова — медові і п'янкi.**

**Невже усі ви із безладдя,
Невже від мудрості усі!
Чи вас засіяв добрий дядя,
А злий скопив вас по росі.**

**А хто змолотить, перемеле,
На власній крові хто спече,
Під ноги вам шляхи простеле,
З'єднає вас плече в плече!**

**...І вже шикують до бою.
Слова — знамена. Прапорці.
На амбразуру зла ходою
Грядете сміло. Як бійці.**

ДЕКОМУ НА ЗДОГАД

Якщо вина хильнув ти зранку,
То не читай поезії святої —
Від тих тіка, хто заглядає в банку,
Такий її уваги не достоїн.

Якщо ти стрічному підставив ніжку
і друга давнього штовхнув із кручі,
То іклами ти не чіпай цю книжку,
Людський тут біль і радощі горючі.

Якщо ти вік лиш каламутиш воду,
То і шукай свого гнильця-болота.
...Сприймає поезії пречисту вроду
Навчає нас добро, добра робота.

СИВИЙ ПЕГАС

І сивий світ, і сиві скроні,
І сиві мрії. Все. Кінець...
А коні б'ють, копитять коні
Через галактику сердець.

Стікає вершник... кров'ю диха...
То стугонить одна струна...
Ота, що з горя, та, що з лиха,
Ота, що палить навісна.

Струно, струно... На сивих звуках
Галопом кінь — у сивий світ,
Що кам'янить на кобрах, круках,
На юний ранок в'яже дріт.

А впр — крізь втому, шквал — крізь тугу...
Галопом кінь! Аж путь гахтить.
Згоряє дріт. І серед лугу
Туге оновлення пахтить.

Галопом кінь! Бо є — окрилля.
Є — рух. Є — злет. І є — струна.
І є — галактик многосилля,
і серця відданість рясна.

— Поезія — це справа молодих.
— Який жорстокий вирок.
Позбавити півлюдства назавжди
Троянд, кохання, зірок.

І що ж тоді поезія сама,
Коли отак з розмаху
Над мудрістю свого меча здійма
І досвід шле на плаху?

ЮВІЛЕЙНЕ

Ювіляру готували подарунки:
Вина — барила, сала — клунки.
І поцілунки.

З життя Пушкіна й Наполеона — курйози.
Зітхання — напівлукаві.
Грамоти. Спогади. Сльози.
Адрес у золотій оправі.

І папки-халявки. І папки-халявки
На всі його вавки:
На рани, на болі,
На нерви голі.

І гімн «Без тебе не можемо жити».
І квіти.

А він не прийшов, одмінив банкет, як сказився,
Родинною тишею, кажуть, упився.

І тоді вино — стало поміями,
Сало — цеглиною,
Папки-халявки з довгими шиями
Бризкалися слиною:

— Мерзотник! З великими хотів зрівнятися!
А спогади аж посиніли:— Цяця!

А поцілунки гіркі, немов би чемериця,
Цьомкали гембами так, для годиться.

Адрес узяв грамоти полід руки:
— Краще у вогонь від доуки!

І гімн рявкнув басом столуно:
— Пропадайте ви з таким гуном!

І тільки квіти лишлись квітами,
Чистими росами — слізьми налитими.

Їх мама йому надіслала,
Коли, народивши його, помирала.

**Коли над нами ювілей
Здіймає огненний батіг,
Ми, як мікстуру, п'єм єлей
І поспішаєм за поріг**

**У світле шумовиння хвиль
Вдихнути вітер на лету.
І лиш осіння чайок квиль
Бентежить нашу самоту.**

ВЕСНЯНА ПІСЕНЬКА

Я не палю, не п'ю
І не залицяюсь,
Лиш не знаю чому
Все ж я спотикаюсь.

Чи тому, що весна
Заміта квітками,
І бринять, гомонять
Зорі над шляхами.

І повіяв вітрець,
І помчав садами,
І хтось зірку згасив
Білими руками.

І несе далина,
Йду і спотикаюсь,
Хоч не курю, не п'ю
І не залицяюсь...

І вже забув, як творяться дива...
Осінній одсвіт ліг на підвіконні,
Пожухлі, припорошені Слова
Осипались на трепетні долоні.

Ні відгуку, ні сполоху луни,
За обрієм таке ж берке мовчання.
Вже кубляться крайнеба тумани
За одсвітом, за сонячним прощанням.

Кого ж несе пригасла далина,
Хто спалахне в прощальному згасанні,—
Пожовклі завихрились край вікна
Слова... Й осипались дива останні.

Я кликав тугу — не прийшла,
Я кликав вдруґе — не прийшла.
І я сказав їй: біс з тобою,
З твоєю, туго, глухотою.
Візьму й одружусь з журбою.
І цим себе я заспокою.

Журба прийшла й мені сказала:
— Давно такого я чекала.
Та пам'ятай: твоєю стану,
Коли на радість я погляну.

— Сідай, журбо, в таксі скоріше,
Ще поки радість поруч дише,
Отут за містом, в синім полі
На безконечному роздоллі.

— Здоров, журбо! — зустріла радість.—
Чи твій характер на заваді,
Чи хлопець так тебе тримає,
Зі мною в танець не пускає!
Ану сміліше, вогневіше,
Хай танець душу розколише!

**Отак, отак! В твоєму віці,
Лиш без крутійства та амбіцій,
Тобі гопак ще вибивати
Та день свій піснею стрічати.**

**...Коли верталися потому,
Журба сказала крізь утому:
— Чекай! Дочапаєм додому.
Замало буде блиску й грому.
Я покажу тобі, ледащо,
Як це журиться чортзна за що!**

**СІЙСЯ,
СНІГ...**

НАРЕШТІ, В МІСТІ ТИХО. СНІГ...

**Нарешті, в місті тихо. Сніг.
Не хочеться ніяк іти із дому.
Не те, щоб снами занеміг
Опісля денного гіркого грому,**

**А просто — дивно. Тихо. Сніг.
Сиди. І думай. І пиши. І слухай,
Як легко стала на поріг
М'яка п'ятихвилинна завірюха.**

**І знов навколо тихо. Сніг.
Як добре, що годинне споглядання
Несе — я чую спраглий біг —
І слів і дум стосиле брунькування.**

СІЙСЯ, СНІГ...

Сійся, сніг, крізь години, каштани, надії
І крізь ночі і дні,— сійся, сніг.
Люди добрі, виходьте, люди добрі, незлії,
Люди, йдіте —
 під прапор Жовтневий —
 з проклять і барліг.

Сійся, сніг...

Сійся, сніг... Нам потрібна краса і правдивість,
Чистота і довір'я, і рух, і розбіг.
Крізь буденне свавілля, байдужості сірість
І відбитий шрапнелями місяця ріг —
Сійся, сніг...

Сійся, сніг... Пробасило, провило століття,
Закружляли ракети, мов збились із ніг...
Ти ж неси, і твори, і відтворию суцвіття,
Як пече господиня солодкий пиріг.
Сійся, сніг...

Сійся, сніг... Розсівай, засівай і заплідною
Доброту, і надію, і мрію доріг.
І трудися, ласкавче,

 посміхайся ти щедрому квіттю.

Щоби рід наш земний
 не змілів,
 не занеміг...

Сійся, сніг...

ЇДЕ, ЇДЕ ПОЛЕМ...

**Їде, їде полем — даль снігами встелена...
Їде, їде мила — зустріччю звеселена.**

**І везуть її, везуть не машини скорі —
Тільки зорі з-під копит, білі зорі.**

**Пролітають виселки, пролітають явори...
Вороні аж з посавистом, ледь в димку, дияволи!**

**Всіяв дзвіночок згуки всі осріблені
На доріг окрилля, на замети здіблені,**

**На струну гіллястую — яворове денце.
На високі радощі — на глибоке серце.**

**Їде, їде полем — даль снігами встелена...
Їде, їде мила — зустріччю звеселена.**

**День пірна, ніби сніг, у нічну глибину...
Сніг червоний кружля і кружля наді мною.
Я звійду в глибину, що цурається сну,
І устами торкнусь глибини, мов рукою.**

**Та пізнати не пізнав глибини — пустоту,
Що високим мовчанням навіки сповига.
Тільки висіяв сніг на уста гіркоту —
Ті медвяні краплини далекого літа.**

І ХТОСЬ ІЗНОВУ КЛИЧЕ...

**Лягає сніг лапатий,
Іскриться під саньми...
У мене день багатий
На зустрічі з людьми.**

**Чи їду я, чи стану.
А всі зовуть: «Агов!»—
Куди лише не гляну.--
Від степу до дібров.**

**І так мені чудово.
І я такий радий,
Що я з тобою знову,
Мій краю молодий.**

**Журби розбив тенета,
Братаюся з людьми...
Одсвічують замети
Під рвійними саньми.**

**І хтось ізнову кличе,
Бо стелиться сніжок,
І зустріч срібну зиче
Засніжений ріжок.**

ЗИМОВЕ

Трійка. Вихор. Ляск завії.
Реактивні вороні...
Обірвуть мої надії,
Стопчуть, витопчуть пісні!

Встану, свисну, і за обрій
Понесуть мене санки.
Тільки зблиснуть крицю кобри
Тихоплави-літаки.

Мимо, мимо... Хмаровище...
Білий дзвін, немов земля.
— Серце, вище! Мріє, вище!
Час невпинність окриля.

Трійка. Вихор. Хуртовина.
Б'ють розвихрені вогні.
Й ніби ніжність лебедина —
Реактивні вороні...

Я не знаю чом це і для кого раптом
Тенькнула синиця (може, й не вона).
І лютнева хуга помахала клаптем,
Помахала білим хуга пролітна.

І стою в задумі, і журюсь в замрії,
І тривожуся журно, і печаль несу —
Чом це і навіщо! Може, це надії
Обізвались давні давнього часу.

Тенькнула синиця в заметілі знову
Крізь мої надії, крізь мої жалі.
І гойднула хуга стишену діброву,
І завмерла хуга на краю землі.

ПОВЕРНУЛИСЬ РАННЯМ..

**Як ми вийшли з хати,
Били білі коні,
Через сніг лапатий —
Шлях до оболоні.**

**І пашіли руки,
І сміялись очі...
За гаї, за луки,
За степи урочі,**

**За Дністер, за кручі...
Бовваніли села...
Та іскрив летючий
Перед нами келех —**

**І лились сніжини
На жаркі долоні,
На твої перлини —
На уста червоні.**

**Повернулись ранням,
Потемніли коні.
І тужив прощанням
Шлях на оболоні.**

ЗГУЧИТЬ НАПРОВЕСНУ...

**Лиш розчиню вікно,
Торкну гілля —
І забринить воно.
Торкну гілля...**

**А сніг мете, мете —
Лапатий птах.
Як дерево, росте
Лапатий птах.**

**Мовчання навкруги.
Чому ж бринять
Яруги, береги.
Чому ж бринять!**

**Хоч кручі у шапках —
Згучить струна?
У скелях, у грудках
Згучить струна.**

**Торкни вікно... Зима!
Торкни гілля —
Згучить напровесну сама,
Як птах, земля!**

Іржавий лід
І таволга червона.
А сонце — в брід,
Аж сиплеться корона.

А крик з озер...
Заблуд хтось ненароком!
Але ж Дністер
Пильнує сивим оком,

Як вплива
Жарке проміння всюди,—
Він розрива
Свої заляклі груди.

Капле, капле, капле,
Капле, бо весна...
І мандрівка пахне,
І брижить струна.

Закружляло знову,
Пахне заметіль,
І на чорноброву,
І на радість-біль,

На гарячі руки,
На жаркі уста...
Сонце бризком-згуком
Смуток розміта...

І КОЖЕН ПРОМІНЬ...

**Ще березнева прохолода
Над бузком,
А вже за сизим, сивим бродом,
За ярком**

**На шпицях променів світило
Виповза.
І враз сіпнуло, мов спустило
Тормоза,**

**І покотилось, розплескало
Їлюстий.
І поле зжухле засіяло
До ріки,**

**І засріблила тиша рання
Береги,
І скресло — в щебеті — мовчання
Навкруги.**

**І я стояв в німій покорі
І мовчав.
І кожен промінь в неозорі —
Зазгучав!**

Блакитним зором світ погляне —
І затремтить доріг струна.
І тане сніг. І серце тане.
І тане смутку далина.

І вже стріляє цвітом першим
Цей дивовижний, світлий день.
І я, в передчутті завмерши,
Німію в одзвучах пісень.

РОЗМОТАЄМО ЗНЕМОГУ...

Розмотаю я знемогу,
Ніби дріт.
Тільки вийду: за порогом —
Красен-світ.
Гомонять акацій грона,
Ластівки...
Смутку, суму — заборона
На роки.
Відпливає в мандри місто,
Всюди — сміх.
Жур — торішнім падолистом,
Давній гріх.
Від блакитної напруги
Б'є прибій.
Не від смутку, не від туги —
Молодій!
І лечу у цім потоці,
Як юнак.
Не в очах — на кожнім кроці —
Красен знак.
Розмотаємо знемогу,
Ніби дріт.
На дорогу! На дорогу!
В ярість літ!

ЩОБ ОСВІЖИТИ КОЖНОГО

У БЕРЕЗНІ НАД МОРЕМ

**У березні над морем народу, як ніколи...
Після обіду вивозають городяни:
Професор-одинак трясеться блідочолий,
Студенток атакують веселі капітани.**

**Із висвистом, із вивертом, із танцями туристи,
Як ті шпаки із півдня, із півночі долинули.
Бредуть собі по гравію отряхи-гітаристи,
І піснею похідною весь берег переплинули.**

**А море — рот до обрію — пащека, мов китова,
Притягує, затягує, гамсепить кругойдучим.
Година, так годиночка. Незбагненно-чудова!
Аж хочеться розкритись отак собі ідучи —**

**Повз парки і повз будочки, і хвилі трав злинялих,
Матусьок світлосяйних, студенток, паруботу.
Пливу оце до обрію розмружений, відталий.
Щоб освіжити кожного,**

візьму, лиш мав б охоту!

НАЩАДКАМ

Ой хто все це забуде,
Той проклят буде!..

...Ти знов стоїш на чорному плаці.
Ти знов стоїш сперщений паліччям.
Ти знов стоїш — рубець вже на рубцю.
Між днем стоїш і ніччю.

А фашист вогненними канчуками
Полосує тебе до нестями.

А ще: поліцаї отак, без потреби,
Зорю вирізають на спині у тебе.
А ще: у землю тебе закопують.
А ще: у карцері душать газом.
А ти стоїш над Європою.
І я з тобою. Разом.

Січений, скручений,
Катом замучений.
Крапле кров, крапле.
Смертю пахне.
Крапле.

**Ой хто теє забуде,
Той проклят буде!**

**Так, не діждуться прощення ніколи
Ні в пам'яті, ні в житті кати.
І живе ненависть твоїм болем,
Мій убитий брате. Чуєш ти!**

**...А на чорному плацу вже росте трава,
А на чорному плацу вже ростуть квіти.
А на чорному плацу весь світ бува:
І дорослі, і діти.**

**Ой хто брата забуде,
Той проклят буде!**

Я з ВАМИ, ЛЮДИ...

Я вірю, я вірю, люди, в вашу чистоту,
Бо ви чистіш, ніж самий перший сніг.
І вірю повсякчасно в щиру доброту —
На віях дощ краплинками пробіг.

Впеклася чесність ваша карбами в граніт,
Напалм повік не спопелить її.
Із мли печер в космічний мудрий світ
Пливли шляхи, дороги і плаї.

На дзотах чорних ваш змовкав останній крик,
Щоб відродитись в спразі матерів,
Щоб знову рід і заміткий, і яснолик
Здіймав життя з іржавих якорів,

Щоб ви несли планетою свою красу...
Я з вами, люди, я не упаду,
Бо п'ю віків, бо п'ю віків живу росу
І чую вашу трепетну ходу.

МІЖЛЮДИНА

**Від дум, від тривоги, від доріг
Себе він повсюдно беріг.**

**Боявся людей і сім'ї,
Ні зла не робив, ні добра,
Не скиглив про муки свої,
Від щастя не гаркав «Ура!»**

**Не знав він ні сонця, ні ґрат,
Ніхто його зроду не чув.**

Ні будня не мав, ані свят.

З людьми... міжлюдиною був.

ЮРЛИВОМУ

Юрливий ти,
Журкочеш сласно,
Що й без мети
Живеш прекрасно.
«Ти? За ким?
І честь і віра —
Вихлястий дим,
Гірка офіра.
Від барикад
Тхне мілкотою.
Нехай я гад,
Та сить — зі мною.
І без мети
Вповзу до раю»...
Юрливий ти,
І шмига — знаю.
І все ж кінець
Твоїм повчанням.
Наш вік — боєць,
Наш дух — змагання.
Тому приклад
Я піднімаю,
Щоб жоден гад
Не вліз до раю.

МИ ПРИБИГАЛИ НА ПЕРОН...

**Далеко так, в нічнім спокою
Віддаленіли поїзди.
І ми розсталися з тобою
І розлетілись, хто куди:**

**В щоденний клопіт, штовханину,
Все пригасаючи в журі.
І так — годину ми в годину,
І — від зорі і до зорі.**

**І лиш в нічному безгомінні
Ми прибігали на перон.
В легкому ледве-ледь тремтінні
Останній віддалявся вагон.**

**І даленіли, даленіли
Надії, радощі: не ми
Від тих доріг прудких п'яніли,
Що мчали із м'якої тьми.**

**І все ж здавалось: на пероні
І нам вручатимуть плацкарт,
І ми жадібні й напівсонні
Майнем у мандри не на жарт.**

**І ляже тиша під вагони,
І світанкова далина:
Окраєць сонця, теплі гони,
Земля вся ненечка рясна.**

**І ми верталися у будень —
Жаркі до справ — без каяття,—
За це ніхто нас не огудить,
Що так любили ми життя.**

ДЕЩО ПРО ЮВІЛЯРА

Навіщо гудите, що я
Сьогодні славив ювіляра.
Мовляв, і лобас і змія,
Ломакуватий і нездара.

А як струснути, то лушпа
З його творінь на землю ляже,
Бо мисль його, як ніч, сліпа,
Нічого він в житті не важить.

О скільки, скільки блекоти,
О скільки злості і сичання!
Ні теплоти, ні доброти,
Ні вболівання, співчужання.

А він про вас ані гу-гу,
Ані статті, ані замітки.
Що ж — перед вами у боргу.
Його ви злету перші свідки.

Оце і вся його вина,
Ломакуватість, безталання,
Його обмеженість страшна,
Що він не годен до схиляння,

**Що він достойних підніма
І возвеличує не всяких.
З ним совість радиться сама,
А не якісь ото гуляки.**

**Так, я вітав. Вина моя.
Так, це була не випадковість.
На цьому крапку ставлю я.
Він має принципи. І совість.**

— Мокрокури! Ну як, пліснявієте все біля губки!
На морозець не тягне, в саму колотнечу!
Залишилось одне вам — прикушувать пещені губки,
Прославляти індивідуальную втечу!

Бо не вам, заколисаним мамцями, битися в хугу
І кривавити руки, й шугати в безодні.
«Індивіди!» Сопіть свою пісеньку ви недолугу:
«О спасібі народу! Що ми не голодні!»

Ех, узяв би до рук автомата, клянуся, відразу
І строчив би, косив би до болю.
Лише так можна вибити з вас ту солодку заразу,
Що втягнула в міщанство, неначе в неволю!

Говорити, балакати можна із вами...
Мокрокурчики, мамцині, папцині чада!
Ну, будьте! Хоч відстань космічна ляга поміж нами —
Персонально згадайте. І в цьому — розрада!

І поїхав наш друг-доброволець на північ високу...
І не міг собі місця знайти я потому.
Залишити своє будівництво надумав до строку
І тікати подалі від отчого дому.

Але ж — ні! Не пустили, роботи знайшлося багато...
Все квартири, квартали... Бо ждуть городяни.
А в заочнім і сесія вже підійшла... Труднувато!
А ще й муза свої проголошує... плани.

Так і сниться мені, що пишу я в тривожній палатці,
А тайга темноока шумить за палаткою валом...
І підходять до мене мої читачі, мов дорадці,
І говорять, що пісня виходить загалом.

Лиш потрібно рядки оповити іскристим світанням
І наповнити гомоном стишені далі.
І прикрасити все те північним, незвичним сіянням,
Ніби небо штурмують когорти повсталі.

І шепчуть мені, що зустрітисся мушу я з другом,
Одинокурсником, справжнім служителем Музи.
Він жар-птицю неспокою заповлонив аж за пругом,
Бо цей час у закапелках не провотузив.

Бо настоящий сам на кинджальному вітрі палючим...
Він дихне, і той подих — саме ж то завзяття...
Я стомився. Упав. І встаю, і біжу за летючим...
І стрічаємось ми — загартовані браття.

І розкажує він, як шепчуть, як дихають хаці,
І як з ходу бере він зубасті пороги.
«То в житті, мокрокури і лежні, хвилини найкращі,—
Вам позаздрити можуть космонавти і боги».

А робота ж чекала. Одеса у степ запливала.
За кварталом — проспект упірнув у пшеницю...
І така ж то настояна тиша на травах стояла,
Що не міг я до ранку ніяк вгломониться.

А роки — за роками... Вже я — виконробом і маю
Невеличку книжку поем «Мій неспокій»...
...Хтось дзвонив у контору — чому це, мовляв, не
... стрічаю!
Чи не радий побуть при особі високий!!

Чи вже так зажирів, закоптивсь, що й піднятись не
годен!

Ну, а Муза ж то як — й по сьогодні ще вірна!
«Ви скажіть виконробу — на завтра хай буде свободен.
Гість приїхав! Для нього я — радість безмірна!»

І з'явилася радість... Мохната, така бородата.
А червоне обличчя пашить. Як від печі!
І рука вузлувата, широка, неначе лопата,
І дебелі — ракети виносити — плечі.

Згріб, затис. засміявся — аж тріснула нібито стеля...
[Іч, схалтурили хлопці, звичайно, учора!]
— Ну то як,— за оселею знову звелася оселя,
А за нею — вже й звертайся до прокурора?!

— Ні, будуємо так, щоб подобались людям палати...
Ну а ти що, прибув до батьків на часину!

— Не вгадав. Назавжди. Бо набридло до кольок блукати.
Приземлився. Шукаю достойну дружину.

У радгосп перейду, попрацюю на хлібі, побачу.
Що тут можна встругнути, за що возвеличуть.
Я тепер, як ніколи, шукаю істотнєє, бачу.
Хоч і Муза, й Пегас вже до слави не кличуть.

Знаєш, зараз поїдем, свою я покажу квартиру.
Знай,— не дарма мене комари не минали.
Ну а ти набубнявів, до речі, дивлюся я, в міру.
Видно — гедзі тебе не занадто кусали,

Дихав степом. Мені ж загоряти прийшлося добряче!
А тепер в мокрокурі ніхто не запише.
Так, без фронту, а, глянь, вже й героями стали неначе,
Вже у люльці романтики слава колише!

І зім'яту газету під ніс мені тиче недбало,
Де на першій сторінці — портрет і замітка.
І так гірко мені, і так сумно, безрадісно стало,
Мов під серцем вгніздилась іржавая скіпка.

— Приготуйся. Приїхали. Очі замруж на хвилину...
Ось поріг... Не спіткнись. Дозволяю... Дивися!
Ради чого ішов партизан Залізник до загину,
Ради того і ти, однодумцю, молися!

Мов північне сіяння, дзеркальні стільці і серванти,
Поліровані шафи і крісла дрімоти,
І в кутку золоті, в оксамитнім футлярі куранти,
Першокласної, просто святої роботи.

І тоненькі, рожеві, як персики, дами-кокетки,
І жучки із магічним, карміновим зором,
І фарфорові, ніби припудрені, все статуетки,
Із орлом, що кружляє над срібним чорнильним прибором.

І тугі килими, що заглушують навіть зітхання
Повітряних цих дам, і ширяння орлине.
І таке безголосе, сліпе і мертвотне сіяння,
Що, вчувалося — морок із кожного рине.

І побіг я з кімнати ядучої, як з підземелля,
І кричав, що нікого й нічого не знаю,
І на крик мій, здавалось, валилося небо, як стеля,—
І відчув, що полегшало мов, оживаю.

Та від жаху скресають думки — незагоєні рани,
Це ж і ви сплотніли,— почувши,— до болю:
— Мокрокурчики! Папціні, мамціні лежні і панни,
У тайгу б вас!— несеться по сірому полю.

А газета уже видруковує заклики-плани:
«Незвичайний романтик в звичайному полі!»
І ятряться рядки мої... Хай же ці свіжії рани
Обпечуть вас, мої слухачі світлочолі!

ЗМІСТ

В ДОЛИНІ

Вільному, вічному морю	4
Дай мені весла	5
Жадоба	7
Передсвітанкове	8
Напровесні	9
Біляївко...	10
Позмітали шершаві сніги вітровії	11
У війну	12
З Дністра тумани і тумани	13
Ранок	14
Гроза над Дністром	15
Повернення дядька Петра	16
На базарі	17
На станцію Дністер	18
Горішина	19
Червень	20
Благання	21
В долині	22
Пороша сіється зірчаста	23
Серпневої днини	24
Лелька	25
Хліб пече господина	26
І хто збагне...	27
Оновлення	28
Бенкетує вересень	29
У стихених днів листопад...	30
Сидить Михайлович, сидить біля вікна	31
Живу я в місті сорок років	32
Уперсь чолом автобус у тумани	33
В передчутті	34
Пісня рибалки	35

Голуба шаланда	36
Землякам	37
Білі крила вітрил	39

Хай слово мовлено інакше

Гуліскарі	40
Лист до казаха	41
Напис на вазі в музеї міста Гур'єва	45
Сліпуча, до хрускоту, спеко	47
Україночці з Москви	48
Етюд польоту	49
Забілили сніги	50

Луна

На чужині	51
Вічне	52
Дощі минули...	53
Кінь говорив...	54
П'ю веселе вино	55
В день народження	56
Розмова з коханою	58
Алея	60
Бабусіна хата	61
Заховалося сонце	63
Відповідь нелюбу	64
Замітають роки сподівання примарні	65
Хто вона	66
М'якої осені сплять яблука під небом	67
Слова, слова	68

Не загубіте хвиль добра

Вже вечоріє	69
О ця важка, ця сіра їдь	70
За туманом не видно нічого	71
Пізнати як вже пізнане людьми	72
І розлачу не знав тоді, коли	73
О дивні іскри, дивної, як сон, природи...	74

Серед смаглявих городян простоволосих	75
Здається, час навкруг завмер	76
Твоїй злобі немає меж і впину	77
Межа де підлості мужчини?	78
Високі помисли не рідкість і не диво	79
Зелений пломінь, кетягів потоп	80
Жалієшся — пишеться мало	81
Я пізнаю важливу суть	82
Не загубіте хвиль добра	83
Ти подаруй життю стосилля	84
З якого року ми стаєм самі собою	85
Мене повчаа один мудрець	86

ОТАК І ДИХАЮ ТОБОЮ

Нащадки, вслухайтесь	88
--------------------------------	----

Земле наша рідна

Ми тільки так живем на світі...	89
Веселка	90
Дорозі	92
На роздум	93
У чому велич кожного із нас...	94
Коханівка	95
Тож ти сійся	96
За рясними тривогами гаю	97
Сповідь емігрантів	98
І кризь вічність ввірвуся	99
У дні стрічання й розставання	100
Стояло єдності знамення	101
А я піду...	102
Перед оновленням	103
Розчахнуто хмари. Весь обрій розколого...	104
Звуки	105
Ти не вдавайся в розпач...	107
Об сиву черепицю вдарився горіх-лузан	109

Сповідь степовика 110
За вересневими дощами... 112
Ви не судіть мене за мову строго...	. 113
Отак і дихаю тобою... 114

Земля — Космос — Земля

Людославний народе, з твого боріння .	. 115
Монолог Землі 116
Летить корабель... 117
Людина в космос вийшла з корабля 118
І вся вічність — початок надій... 119
Звихрено голки червоні 120
А як з любов'ю там, у невагомості 121
Спить хлопчик у саду... 122
Людина космічного віку 123
Крізь сито вічності 131
Ну що скорбота? 132
Ім'я... 133
Невже на світі все лише повторення... .	. 134

Всьому ж вінець вона

І стоїть лебідка... 135
Диво 136
Присвята дружині 137
Ти народилась у Кленовім 138
Я від терпкого болю розквітаю 139
Давнє фото 140
За якою порошею років і смутку 141
Облечи мене плеском далекої хвилі стрічання .	. 142
Розкажу тобі сном 143
Хай тиха радість 144
Всьому ж вінець вона... 145
Сонячні рядки 147
Коли б мороз, а тож пече вітрюга 148
Невже й мене пройма жура осіння? 149
А що, як ця оскома самоти 150

Дивно те, що крізь давнії дні спогадання	151
А що, як витвір мій, то копія бліда...	152
Звичайно, я тебе ізнову проведу...	153
Але все ж таки ти з високості хлюпни...	154
А я кричати-му-кричати му	155
Крізь стогін саду...	156
Випадок у Львові	157
Дещо про Олександра Дюма, про козака і про нас...	159
Тягав не раз тебе за коси...	163
Ходять теплі звуки...	164

ПРИБЕРЕЖІТЬ МОЄ ВИ СЕРЦЕ

Із цехів, з інститутів 166

Лети, юначе мій, лети

Шкільні рядки

Послухай, друже мій, дружино	167
Не знав він спокою ніколи	168
І ось в піонерським загоні	169
Коли сиджу над зошитами білими	170
Хлопцям зразку воєнного	171
І відступила тьма злостива	172
Прибережіть моє ви серце...	173
Порада	174
Навчися слухати й себе...	175
Я часто думаю про те...	176
Хіба собі лише бажаєм цвіту	177
Здобув круту вершину за вершиною	178
Ділюся скарбами душі	179
Березень	180
Акварель	181
Сонце тихо над містом згора	182
Чому горить вода вночі	183
Ходить тиша і сон над землею	184

Ти не проси мене спочити 185
Ти найперша, близька, ти остання 186
Над містом вечір лине 187
Хочеться, рідні, мені побажати 188
Лети, юначе мій, лети... 189
І вже шикуетесь до бою	
А ми несем з тобою... 191
Спішіте до театру 192
Молодому артистові 193
На вечорах поети свіжі гримають 194
Роздум вночі 195
І вже шикуетесь до бою 196
Декому на здогад 197
Сивий Пегас 198
Поезія — це справа молодих 199
Ювілейне 200
Коли над нами ювілей 202
Весняна пісенька 203
І вже забув як творяться дива 204
Я кликав тугу — не прийшла 205
Сійся, сніг	
Нарешті, в місті тихо. Сніг... 207
Сійся, сніг... 208
Їде, їде полем 209
День пірна, ніби сніг, у нічну глибину 210
І хтось ізнову кличе 211
Зимове 212
Я не знаю чом це 213
Повернулись ранням 214
Згучить напровесну 215
Іржавий лід 216
Капле, капле, капле 217
І кожен промінь 218

Блакитним зором світ погляне .	. 219
Над озерцем 220
Розмотаємо знемогу 221

Щоб освіжити кожного

У березні над морам .	. 222
Нащадкам 223
Я з вами, люди 225
Міжлюдина 226
Юрливому 227
Ми прибігали на перон .	. 228
Дещо про ювіляра 230
Романтик 232

**Владимир Петрович
ГЕТЬМАН**

**Белые крылья
парусов**

**(На украинском
языке)**

**Редактор
В. В. Домрін
Художник
В. О. Резніков**

**Художній
редактор
І. С. Білоус**

**Технічний
редактор
Т. М. Молчанова**

**Коректор
А. М. Геренштейн**

БР 05719. Здано до набору 9/Х 1969 р. Підписано до друку 12.XII.1969 р. Формат пап. 60×100^{1/32}. Папір друкарський № 1. Пап. арк. 3,8. Друк. арк. 7,625. Ум. друк. арк. 8,46. Обл. вид. арк. 5,73. Тираж 2000. Ціна 83 коп. Зам. 8850.

Видавництво «Маяк», Одеса, вул. Жуковського, 14.

Одеська друкоофсетна фабрика Комітету по пресі при Раді Міністрів УРСР, вул. Дзержинського, 24.

83 коп.